

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 3. Mártziusban 1790.

No már most mit írjunk?

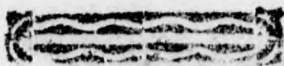
Az Auszriai Ház hatalmas fő Ura II-dik *Leopold* még meg nem érkezett. — Tábori Fegyvertármester *Dalton* meg-haláloztatott. — Az öreg Hertzeg *Eszterháziné* az ideig való életet örökkévalósággal váltotta fel. — Obeszlájdinánt *Stáin*; ki a' *Veteráni* Barlongban magát olly vitézül viselte vála, most a' Halálnak magát minden puskaízó nélkül fel adta. — A' Felseges nagy Urrol II-dik *Leopoldrol* tegnap ollyan hir érkezek Bétsbe; hogy mar a *Romai* Birocalom' Koronájára tökellestesen el válloloztatott volna — csak a' Koronázás van hátra. — A' Porta Députátulsai még *Hussban* vagynak, és H. *Potemkinnel* izuntelen leveleznek — es nona a' Rekluta-szedés még olly nagy nem volt; miút

mint a' jelen-való időben, még-is azt hiszik sokan, hogy az Auszriai Háznak a' Portával való békelessége minden órán meg-fogna lenni. — Feldm. Báró *Laudon* fel-vagyon készülve, hogy minden órán induljon. — Ha Orsovát és Vidint meg-vefszük, és addig a' Portával békelességünk nem létszen, az idén csak óltalmazólag fogunk lenni a' Törökök ellen. — A' *Vürtemberg* sereg 's más seregek-is már a' téliszállásból ki mozdulván, *Temesvár* és *Méhádia*-felé mozognak. — *Péterváradra* az ágyuzó seregből sok nép gyül-öszve, hol még több ágyuzó eszközöket vévén magokhoz, Oláh-ország-felé van parantsolat-jok indulni. — Azok a' katonák, kik Belgrádban *Mahumednek* a' Fárságon egy *Moséját Komus Istennek* szentelvén, magokat jól ki-tántzolták vala, már most 3 nevezetes mináknak készítéséhez fogtanak. — A' Lengyelek, mint a' Légy a' nap-fényen, ugy kezdettenek mozogni. Minden Szabómestereket öszve-gyűjtettek, és a' hadi-köntösben foglalatoskodnak éjjel nappal. — *Kaminik* várába szüntelen hordatnak az ágyuk; minden Lengyel falukban és városokban parantsolat adatott, hogy ki ki kész légyen, ha ugy kivántatik az ellent állásra. A' lovas nép itt Kordont húzott a' széleken, és idegen embert bé nem botsátnak a' határba. — A' Frantzia Király Febr. 4 dikén a' Nemzeti-gyűlésbe ment, és egy szörnyü nagy érzékeny beszédet tartván, magát az ujj-igazgatás formája fejének vallotta, és arra kérte a' Nemzeti gyülekezetet, hogy légyenek már egyszer egy értelemben. Ezzel ugy meg-nyerte a' Király a' népnek szívet, hogy a' Nemzet ki-rendeltjei a' gyűlés után egészfszen a' Királyi Palotájig kifirék, hol a' Királyné eleibe jövéen, ott mindenek előtt a' Király nyakába borúlt és azt vallotta, hogy ő-is abban az értelemben vagyon 's t. Tehát nagy reménységünk lehet, hogy Frantzia-országban minden órán helyre áll a' tsendesség. Nem is lehet egyéb képpen; mert Anglia és Pruszfia készítik alattomban a' hidot Frantzia-országig; mellyet a' Pruszszus Udvari Titoknak ad-
ván

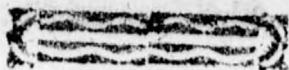
ván egész Párumával edgyütt a' Pétersburgi Udvarnak tudtára, mind a' Versáliei, mind a' Bétsi Udvar e' tudósította ezekről — és innen szármozott az is, hogy Frantzia ország Belgiumba idegen sergelyeket erefszteni nem akar.

Minémü öröm inneplések és érzékenységek között tett tiszteletek között fogodták legyen kedves Hazánkban, mint Györöt, mind pedig Pesten és Budán a' mi Nemzetünk Kintsét a' Magyar Koronát, annak rövid, de fontos le-írásából, mellyet minden órán edgyütt fogunk ki-adni, világosan ki fog teltzeni. — Most azért ezen drága kintséről tsak azt jegvezzük-meg, hogy ez Februáriusnak 21-dikén, dél-utánni 4 óra tályban Budára sok és ki-mondhatatlan tiszteletek között meg-érkezett. Ennek meg-érkezésével azon estve egész Pesten és Budán még tsak a' leg-alább-való Kunyhó-is meg-vala világosítva. Az ekkor esett ágyúzás, muzika-szó, pompa és más rendkivül való öröm tzerémoniaknak le-írása halhatatlan vala. Tsak a' Városi Tanáts-ház előtt 1000 gyertyák égnék vala, és 50 akó veres és fehér bor foly vala a' szabad italtá. — Más napra kelvé a' rendeltetéek, hogy a' Koróna 3 napokig, a' várbéli Templomban, három rendbéli őrizetek alatt, nyilvánóságoson künn állana, hogy mindenek szemlélhelsék. — 10 órakor a' nagy Templomban *Te Deum laudamus* énekelteték, hol ujra az egész népség parádében jelenék-meg — a' Dámák minnyájon Magyar öltözetben. Az ország Primálsa Hertzeg és Kárdinál *Bathtyáni Josef* Ur ő Eminentziája tarta Isteni tiszteletet, annakutánna a' Helytartó Tanáts és Ország Udvar Birája Gróf *Zitsy* Károly Ur ő Excellentziája a' fő Nemefi rendet, a' Budai Városi Tanáts pedig a' Pesti városi Tanátsot meg-vendégelvén, mindeneknek ki-mondhatatlan örömeek vala, s. t. — erről minden órán bő-

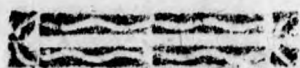

vebben. — O-Grádiskából Febr. 11-dikén az iratik, hogy itt az ellenséges mozgások már-is érzékeny szorgalmatosságokat okoztanak. — A' *Berbi-ri Rajában* egy tolvaj Kompánia támodott, mely irgalmatlan dolgokat víszen végbe. Ennek *Harán Basája* vagy Vezére egy *Oláh Popa*, ki olyan kegyetlen fene vad, hogy még a' maga vallásán lévő *Görög Popáknak* sem kegyelmez. A' napokban rá-ütött egy *Görög Popára* és 100 forintját el-vette, magát pedig egész nap kötve tartotta.

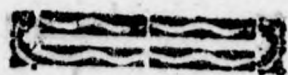
Lötse 13-dik Febr. tsak summáson. — Ki tudná azt az örömet le-írni, mellyet itt-is minden igaz Hazafi szivében érzett, látván azon Felséges és Kegyelmes Rendelést tulajdon kezei között, a' mellyért az egész haza, már 9 esztendőktől fogva eszedzik vala. — Nem leheté külömben, 60 írónak kelle a' Vármegye házánál, a' meg nevezett Kegyelmes Rendelésnek mását írni. Tsak ezen öröm-kiáltások zengenek vala minden felé: *éllyen II-dik Josef, éllyen Hertzeg Kaunitz, éllyenek az igaz Magyar Hazafiak.* — Leg-előbb-is Gróf *Révai Püspök* Ur minden alatta való helységekben, különösön pedig *Lötsén* a' várt szerentsés történetért háláadó innepet, az ő Felsége gyógyulásáért pedig könyörgésket rendelvén, még azon napnak estvéjén az egész körül-bé való Nemesség, népes mulattságot tarta. Már most kéz a' Magyar Nemzet a' köz-jóért, vét és vagyonját fel-áldozni: most kezd gondolattyával mint egy vízfza menni azon időkre, midőn egy szent Koronának adásával valakit, annyi országok' Urává tehetett, a' mennyit a' több Királyok

Iyok Európában mind edgyütt is alig birtanak, u. m. a' Balthikumi, Adriátikumí és Fekete tengerek között lévő országok' Urává. Jutnak eszébe Dalmátzia, Kroátzia, Bosnia, Servia, Bulgária, Galitzia, Lodomeria, Kumánia, Erdély, Toth és Oláh országok, mellyek Magyar-országhoz tartozván, nem tsuda, hogy Magyar-ország *Aeneds Sylviustól*, vagy V-dik *Pius* Pápától egy Levelében *Nagy* országnak vagy *Fő* országnak neveztetett, és hogy eddig elé olly fok Grófok és Hertzegek kívánták magoknak a' Magyar Nemzeti születést meg-szerezni. Az elsőbb Magyar Királyok magokat az ő Diplomájikban tsak egész Magyar-ország Királynak neveztek annakutánaa olztán 1-ső *Bélnak* halála után, midőn némelleyeket a' meg-nevezett országok közzül erővel hodoltattanak a' magok hatalmok alá visszsa, és a' mellyek az után a' közép Magyar országnak mint óltalmazó-falak ugy szolgáltanak, tétettenek ezen országok név-szerint-bé a' Királyi titulusba. — Akár hogy ment légyen a' Görög Tsátszári Korona Konstantinápolyból Romába: mely tsak onnan is meg eshetett; mivel akkor Konstantinápolyt egy-felől a' Saracenusok szorongatván, más felől a' Magyarok adót vetvén a' Görögök' Tsátszárjokra, félelemből el-küldhették ők azt a' Pápa gondviselelése alá, és az után jobban jobban el-gyengülvén nem-is mérték visszsa kérni: tsak ugyan a' Magyar Korona, valaha a' Görög Tsátszáróké volt. Elég az, hogy azt II-dik *Sylvester*, abban az időben mikor a' Romai Pápának hatalmok volt országokat ajándékozni, küldötte ajándéku Szt. *István*

vdnak, u. m. a' mely által ötet és az ő maradé-
 kit meg-erősítette a' Nap-keleti Tsászársághoz va-
 ló jus tarthatásban, mellynek Szt. *István* már ak-
 kor nagy részeit birta-is, nem tsak, hanem, a'
 Magyar Királyok már ekkor némely házofságok ál-
 tal, a' Görög Tsászárral atyafiságban-is vólta-
 nak, és egyedül a' Magyarok maradtanak a' Tö-
 rököknek a' Nap-keleti Tsászárságra való jövete-
 lek után, az Europei több nemzeteknek a' Pogány-
 ságtól szüntelenül vérrel való óltalmazói. — Nem is
 kíván a' Magyar nagy szív egyebet annál, a' mi
 az ő szent Koronájának tulajdona, mellyet a' Tö-
 rököknek Európából való ki-taszittása által szerez-
 hetne-meg leg-jobban, vagy leg-alább ha az ő régi
 határait fegyverrel vissza szerezvén, azokat a' ma-
 ga vitéz fiainak, eleje' régi jó szokása-szerint juta-
 lomúl osztogatná. — Gallitzia sem egész: *Lodome-
 ria*-is *Kiov*-felé *Lithuániának* háтарыig nyult valaha:
Kumánia egész *Moldovát* *Bessarábiát*, és ujj *Rusziát*
 vagy ujj *Serviát* is *Krimmel* edgyütt, foglalta ma-
 gában. — Nem illenek e' hát már valaha a' Ma-
 gyaroknak, az egyenetlenségnek és egymást meg-
 nem értésnek tüzet, magok közzül ki-oltván, fel-
 serekenni; sőt szükséges vólna, hogy az a' Nemzet,
 melly a' Nap-keleti hatalmas Tsászároknak Koro-
 náját, olly sok időktől fogva, dicséretesen számta-
 lan vizontagságok között meg-tartotta, tovább tu-
 lajdon örökségeit azon pogányságtól bitoltatni ne
 engedné, melly az el-múlt időkben pusztító seregét,
 a' leg szebb országokon keresztül, Béts alá hozván e-
 gész Európát rettegettette, 's a' többi,

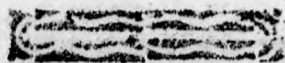
*Torda 18. diá Febr. — „ G. Torotzkó Sz. Györ-
gyi Torotzkai Sigmond Ur ő Nagysága Felséges U-
runk Arany-kóltos Hive és a' N. Enyedi Kerület-
béli Ref. Eklésiák Inspector Fő-Curátora , bé-vé-
gezvén földi életét Januáriusnak 30-dik napján est-
véli 12 óra tájban, szomoruán el-következett halá-
lának le-írása ennyiben vagyon: Minekutánna mos-
tan is minden esztendőben gyakorolni szokott módja
szerint, ő Nagysága maga Kedves Egygyetlen-egy-
yének neve-napját, u. m. Pál napját, Uraságból
Nemeségből, és Papi-Rendből álló Kedves Vendé-
geivel edgyütt való örvendetes mulatással meg-ülte-
vólna, és maga-is ő Nagysága nem tsak azon na-
pot, hanem a' követekezendőt-is minden változás nél-
kül éppen különösön örvendező szivel töltötte vól-
na, majdon 27-dikre virradolog roszszúl kezdette
magát érzeni, és még azon napon az hideg erősen
ki-rázta. Melly után tsak hamar el-halmazott nya-
vallya olyan jeleket mutatott, mellyekből a' jelen-
lévő tudós Orvos nyilván észre vehette, hogy azon
nyavallya egy olyan légyen, mely valami ártal-
mas matériának valahol az agy-velőn meg-tsopor-
tozott egybe-todulásából követekezik; semmi nevezet-
es forroságnak vagy fájdalomnak érzékenysége nem
láttatott, hanem a' szüntelen való aluszékonyság
nyomja vala a' beteget, a' mely aluszékonyságra
már az előtt régtől fogva a' Gróf ottan ottan haj-
landó vala: sőt az orvosi tapasztalás tsak hamar
a' jelekből észre-is vette, hogy az a' nyavallya
majd minden emberi segittségeen kívül vagyon; mel-
lyet maga a' Gróf-is előre nyilván meg-érezvén, ha-
lálá-*

lálához illendő képpen és majd minden félelem és tartozkodás nélkül való maga idvefséges és tsendes el-ajánlásával készüle; rész-szerint Mélt. Udvaráról, kiváltképpen pedig neveletlen maradó szerelmes edgyetlen egy fiu örökösének jövendőbeli neveltetéséről, és annak Gondvifelőiről hasznos és kegyes rendelést tétete; Udvarához tartozó, 's hozzá álhatatos hivséggel vífeltetett szolgái, 's más különöfsei közzül kinek-kinek érdeme-szerint való jutalmat hagyja; Kedves fiának, hogy az árváknak tartása 's táplálása soha az ő Udvarából ki-ne szakadjon, hathatosan szívére köté: rész-szerint pedig az idvefségnek edgyetlen egy menedék-hellyéhez Keresztyéni meg-téréssel ragaszkodó Lelkét is Kedves Papjának, T. T. *Fertzádi Gábor* Uramnak éjjel nappal körülötte való forgolódása által, idvefséges elmélkedésekkel, és buzgó könyörgésekkel az örökké-tartókra függesztette, valamig végre a' múlt hónapnak 30-dikán negyednapig tartott betegsége, 's az alatt többnyire tsendes álmai után *Megváltójának* ölében leg-tsendesebben el-aluvék világi életének 58-dik esztendejében. E' Néhai Gróf Uramnak áldott emlékezetét el-felejtethetlenül beszélni fogják, a' Vallás, melyhez való buzgóság ugyan emészttette; a' fok szegény Eklésiák, melyeket alamisnáival segített; az Erdélyi Ref. Státus, kiknek Gener. Gyűléseket tavaly olly szives gazdálkodással Sz. Györgyön vendéglette; kivált a' fok árvák, nevezetesen szegény nemes embereknek árvái, kiket tellyes életében a' maga Udvarában sereggel tartani, ruházni és táplálni fő gyönyörüségének tartotta; tá;

ta; különösön a' T. Szent Györgyi Ref. Eklésia, mellyet maga mint egy ujjonnan szült és fundált. Soha az ő Udvarában olyan szegény nemes ember, olyan rongyos Pap avagy mester bé-nement; kik közzül amazokat ugyan nemzetéhez, ezeket pedig vallásához való forró szive nagy örömmel ne látta és meg-ne ajándékozta volna. Temetési tisztessége meg-adatott T. Szt. Györgyön ezen Februáriusi hónapnak 14-dik napján nem ugyan valamely az ő Grófi rangját világ szerint méltán megillető nagy Uri tzerémonióval, a' mi néműt maga életében-is soha nem szeretett, sőt került; hanem keresztyéni együgyűségből álló leg-szebb és valóban tiszteletes tisztességgel, a' minémű az ő életébéli izézésével 's fokszori parantsolatival meg-egygyezett, melyhez vala tökéletesen alkalmaztatva az edgyetlen egy halotti tanítás, rövid ki-terjeszkedéssel, de Apostoli fontossággal öszve-fűzve, mellyet felette mondott e' Nagy Abdiásnak különös Clense, T. T. *Fartzádi N. Gábor* Uram, maga a' Néhai Gróf Urnak rendelése-szerint amaz ő Symbolumára 'Sólt. 40: 5. *Boldog ember az, a' ki az Urban vetette az ő reménységét.* Meg-adatott tisztessége után, Teste, hasonlóképpen saját rendelése-szerint meg-indittatott, és Uri Kedveseitől, 's Udvari Híveitől el kísértett a' Gernyeszegi Nagy Temető-bóltba, Néhai drága eml. kedves Párjának R. Sz. bir-béli Gr. *Széki Teleki Ester* Ur Afzfzony ő Nagyságának teste mellé a' nyugodalomra. — „Valamellyik Ujság levélből olvasom vala nem régen, hogy Hamburgum táján a' télen ért eperj találtatott. Hasonlót írhatok én-is: egy Uj-Tordai Nemes férjsiu Novemberben a' Szilágyban járván a' Kövesdi határon az erdön gyönyörűséges erdei meg ért epret szakasztott-le azon hónapnak 23 dik napján, melyet ujságban bé-is hozott. Hát ugyan *Omnia naturæ præpost. legibus ibunt?* — Távól legyen! Sőt inkább ezek — talám — a' szomorú télnek közepette-is Kedves Hazánknak örömeire érlelt gyönyörűséges gyümölsöt jelentették, mellyeket a' reménység; mint egy

fe.

serény *Pomona*, már is a' maga Kofarában kezdett szedegetni. — „ Még egygyet. Lakik *Klopotiván*, Hátszeg-vidéken egy fő Nemes Házból való Ifju Nemes, *P — M — Ur*. Ez minden tudományoknak tsudára méltó Káptalanja, és annak a' vidéknek világossága. De még-is annak idejében az irigy szerentsének mostohaasága miatt semmi érdemlett Polgári Tifztséggel meg nem kénáltatott. Történt most két elztendeje, hogy a' Nemes Vármegye Elöljárói egy különös és addig hallatlan uj Tifztséggel *Agens in Politicis*) meg kénálták. Mellyre minémü nagy szivel felelt légyen, Cliniusból vévén fel a' Letzkét, imhól annak mását ide zárva közlöm a' *Kurirral*, mely ez: „

Ad Officialatum Comitatus Hunyadiensis.

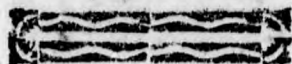
Inclyte Officialatus! — „ *Logicis Climianis meritorum et animi dotum præmia poscentibus exhauriebantur Aeraria Reipublicæ, et summa rerum in dies labescebat. Placuit ergo Senatui, de publico sollicito, tertiam Logicorum partem quot annis in colonias mitti, ac loco eorundem totidem stultos e provincia adunari, qui ad exantlanda Reipublicæ munia præmiis umbratilibus (egy egy fa garas róka fark) ac vanis etiam nominibus fascinarentur. Dictum factum; et Respublica naufragium evalit! Doluerim magis, an erubuerim? nescio; me quoque ex eorum genere habitum, qui in constituenda admodum nefors Climianorum politica, vicem ductorum in colonias Logicorum nostrorum supplere deberent: cum apud animum revolverem, me in ipso Comitatus gremio ne ignobile quidem ullum ministerium stipendio provisum emere queuntem nunc repente et per grandem saltum titulo *Agentis in Politicis per universum Transylvaniæ Principatum mactari*. Porro ut significarem me nosse, quid dissentera lupinis, quid frondibus fructus, et corporibus umbræ, magnificum illum et humeris meis imparem titulum resigno. Quibus et persevero*

Humillimus Servus *M — P —*

Ele-

Elegyes jegyzetek.

IV. A' tavasznak közeledésével egész Europa hal-
latik elevenedni. — Lengyel ország széleiről még
eddig ugyan semmi rossz híreket nem hallunk, de
Oláh országban, mint mondják, kezdődnek az el-
lenséges dolgok. — Bukarestből írták vólt, hogy
a' H. Koburg terhes nyavalyája' alkalmatosságával
H. Hohenlohé vólt rendeltetve, hogy ha kívánná a'
környülállás, a' fő-igazgatást által végye, de az
ujjabb Szebeni Levelekből értyük, hogy H. Hohen-
lohé a' Tseh országi seregkehez vagyon rendelve, és
helyébe Erdélyi Fő-Vezérnek mégyen Klerfé. —
A' Bétsben lévő Gránátéros Batalionok a' múlt Va-
sárnap vevének a' Tseh-országba való indulásra
parantsolatot, és már az óltától fogva minden-nap
tábori 'foldot kapnak, és lassan lassan mozdulnak.
— Némely Levelek-szerint Saxonia a' Pruszszus Ki-
Rály segítségére állott, a' Baváriai Palatinátusi
Válofztó-Fejedelem pedig az Auszriai Udvar mellé.
Frantzia-országot, a' Királyi Udvarnak a' Nemzeti
gyűléssel való meg edgyezése, naponként ujja kezdi
szülni. A' Királynak a' Nemzeti gyűlésben való meg-
jelenését és elevenittő beszédjét, melyről a' Magyar
Kurir közelebbről emlékezett, a' többi között az-is
okozta, hogy némellyek kiknek a' Frantzia változá-
sok nem tettzenek, azt hirdették vólt, hogy a' Ki-
rály a' Nemzeti gyűlés végezéseivel nintsen meg-
elégedve: ezt hát meg-kivánta hamisítani, melly-
nek következése talám egész Európának hírével es-
nek. Az a' hir, hogy a' Nemzeti katonák kezde-
nek készülni az ország-szélei-felé való mozdulásra.
— Még a' világnak az ötödik 's tsak némü némü-
képen esmérertes részében sints tökéletes békeféség;
itt a' Spanyolok el fogták az Angluoknak vagy 2
hajójokat, minthogy ezek ott akartak lakofokat te-
lepíteni, a' hol már a' Spanyolok magokat földes
Urnak tartották. — A' mostani Török Nagy-Ve-
zér, vagy békeféségre akarja a' Divánt beszélleni,
vagy pedig le-téfszi a' hivatalt, melynek folytatásá-
ra öregsége miatt magát alkalmatlannak lenni, már
a'

a' Divánnál jelentette: meg-lehet, hogy a' tavallyi Nagy-Vezér példájából tanulta ezt a' böltsefséget.

Meg-jegyzés. — Az Oroszok Tsáfszárnéja látván, hogy egy Német országi Ujság író, Gróf *Suvarovot* edgyik kedves Generálifsát, edgy *Haldesheimi* Tsont-faragó fijának nevezi, ezen esztendőben Jan. 15-dikén tulajdon kezeivel irt Levelét küldé Hannoverába, melyben meg-nevezvén a' Göttingai ugy nevezett, *Státusok' Polgári-történetek' Ujság-levelének* 123-dik darabját, tsudálkozik, hogy valaki ilyen szemtelen hazugságnak ki gondolására adhatja magát: e' mellett meg-mutattya Gróf *Suvarovnak* régi nemes eredetét, u. m. a' kinek Attya már 1-ső *Péter* idejében Comendérozó Generális volt 's többi. Az e' félék nállunk-is meg-történnek: a' kik a' mi Magyar Hazánkban Német Ujság leveleket olvasnak, láthatták tavally, hogy Gen. B. *Alvintzit* született Olosznak irták, noha a' *Maros* partyán fekszik Erdélyben *Alvintz*, honnan ezen Familia vészi nevezetit — most pedig leg-főbb Bétsi Német Ujságban az iratik, hogy ő Felségét 12 Kaputzinus Gvárdiának vitték a' Kriptába; pedig egész Austriábhn nints ennyi Kaputzinus Gvárdján. 's t.

A' múlt esztendőben költ 96-dik Kurirban vala bé-iktatva egy Tudósítás, mely szerint ama nagy érdemü *Hadusfalvi Spilenberg Pál* Urnak, a' földmérés Systemája ellen irt Könyvetskéjéről tettünk vala jelentéft. Imé ezen egyenessen és világoson irt munkátska már Sajtó alatt vagyon, melynek mig előljáró beszédjét alább Levelünkbe iktatnok, jelentetik az Érdemes Hazafiaknak, hogy az előfizetésre magokat jelenteni ne-késleljék, hogy az Exemplárok' száma e'-szerint szabattalsék. En ezen Könyvek Előljáró-beszédjét ide iktatni érdemesnek itéltem. Minthogy annak tiszta és egyenes Magyarságát bámúlva olvastam. Tellyes reménységgel vagyok, hogy ezen Könyv a' Hazafiaknak közönséges kedveket fogja meg nyerni. — Titulusa és az előljáró-beszédje ezen nevezetes munkának ez: „

S Z A B A D

ELMÉLKEDÉSEK

A' Földeknek ki-mérése szzerént fel-allittandó
Adózás' Systémájának tökéletlenségéről.
Írta. Hadusfalvi *Spilenberg Pál.*

*Patriam prodere, nefas est; scelus contra, nolle,
dum possis, illustrare.*

SENECA.

KASSAN, ELLINGER JANOS' Ts. K. priv.
Könyv - nyomtatónál. 1790.

Ne Prouinciae nouis oneribus turbarentur, vtque ve-
tera sine auaritia, aut crudelitate Magistratum
tolerarent, prouidebat. - - Onera publica a fa-
cultatibus, & natura Incolarum metitus.

TACITVS *Libro 3tio Annalium.*

E L Ö - S Z Ó.

Ez - előtt egy - néhány hetekkel azt a' jelentést tet-
tem a' Hazának, hogy *HESSL IGNATZ* Úr-
nak a' most munkában lévő *Adózás' Systémájáról*
közrebotsátott jeles Könyvetskéjét nyelvönkre for-
dítani fogom. Látván azonban: hogy a' ditsértt
Könyvetskében elő-adott dolgok 's fel-fedezett hi-
bák azon Adózásbéli munkának a' mi Országunkban
tapasztaltt tökéletlenségeitől sokakra nézve külö-
böznének, ellenben pedig ugyan-azon bé-hozatan-
dó *Sytémának* ártalmas következései más némelly
írásokban még nyilvánban meg-mutattatnának: előb-
bi Izandékomtól el-állottam; 's rész-szerént az
övéből, rész-szerént több másoknak ebbéli fontos

munkájikból, sőt önnön magam' tapasztalásaiból - is, e' jelenlévőt dolgoztam - ki.

Ezen munkátskának el - készítésében tett fáradságomat, tudom, hogy az értelmes Hazafiak nem fogják haszталannak tartani; sem közre - ereztésében volt tiszta szándékomat balra magyarázni. Szeretem én - is édes Hazámat, mellynek jó Fija, 's igaz Polgárja lenni akarok; szeretem Királyomat - is, kinek engedelmes hív Jobbággya vagyok: és ugyan - ezen szeretetemhez, 's hozzájuk tartozó szent kötelességemhez képest, kész vagyok, mind a' kettőnek hasznát, a' mennyire tsekélységemtől ki - telhetik, elő - mozdítani; kárát ellenben, tellyes tehetségem szerént elhárítani. — Ez az Adózásnak kérdésben forgó *Systemája* olly dolog, mellynek bé - hozása a' köz boldogságot tárgyozza ugyan, de a' mellynek helyes vagy helytelensége az egész Országnek jobb, vagy rosszabb sorsát okozhattya. Ha - ki tehát valamelly hibát, 's tökéletlenséget tapasztal benne, kötelessége hozza magával, hogy akkor szóllyon, mikor a' kár' és veszedelem' el - távoztatásának helye, 's ideje van. En a' Földeknek illyetén ki - mérését, és a' közönséges Adónak az szerént léendő fel - vetését nem csak hasznosnak lenni tagadom, hanem mind másoknak ez iránt ki - adott, 's jó számmal kezemhez érkezett irásaikból, mind pedig majd négy esztendei saját tapasztalásomból azt - is meg - táfolhatatlan erős okokkal, 's nyilván meg - mutatom, hogy az a' *Systema* egy - általlyában az egész Hazának, sőt önnön magának a' Fejedelemlennek - is, — úgy - mint a' kinek valóságos haszna és erőssége egyedül csak Népe'nek szerentsés állapottyában van, 's lehet, — képzelhetetlen nagy károkat hozna.

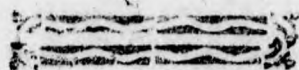
Nagyra vetem ugyan fejemet, midőn szavamat egy olyan dolog ellen emelen - fel, mellynek csak ez ideig lett folytatása - is olly igen sok költségbe került; mellynek olly nagy és hatalmas párt fogóivagynak; és a' mellyet maga is a' Fejedelem, mint az egyenlő, 's igazság szerént való Adózásnak leg bizonyosb, leg - tsalhatatlanabb eszközt, úgy látszik betsálni. De a' Hazának minden milliomo-

lat fellyül - haladó haszna, 'a bátorságos állapot-
ya, és már fellyebb- említett hazafiúi 's egyfzers-
mind jobbágyi kötelességem, minden magamat il-
ötő mellyékes tekintetet félre tétet velem; 's arra
kütelez: hogy a' valóságot, mellynek el - titkolása
ártalmas lenne, most, mikor még ideje van, bátran
ki - nyilatkoztassam, 's tehetségem szerént terjesz-
szem. „Szomorú állapot vólna valójában, ha egy-
„ igaz Polgár, Hazájának hasznára az igazságot
„ ki nem mondhatná! — — Egy megvilágosodott
„ szabad Nemzetnél kérdésbe sem kellene annak vé-
„ tetődni, ha vallyon önnön magok a' Felségnek
„ redeléseit - is a' nyilván - való józan meg - ítéltes-
„ nek tárgyai lehetnek - e. — — — A' Király
„ Feje és Attya az Országnek: tehát nem akar-
„ hattya, hogy tett redeléseit tzellyokat el - mel-
„ lözzék, vagy Népének éppen ártalmára szolgállya-
„ nak. Annak hasznára, és böldegülésára kell azo-
„ kat intéznie. — *)

Egy gondolat rettegethetne valamennyire még
engemet, e' munkátskám közre botsátván. Azon
természeten való méltatlanságnak meg - gondolása
tudni - illik, melly a' mí Országunkban gyakran a'
leghasznosabb igazságnak ki - mondását - is nyomban
követi. Mihelyt egy igaz - szivű Hazafi valamelly
meg - rögzött roszsz szokás, vagy veszedelmes ujjít-
tás ellen, szabadon ki - kél, 's Nemzetének javára
valamivel bátrabban szól: leg - ottan támadnak Ha-
zánknek tulajdon maga' gyermekei között olyanok,
kik az ő igyekezetében nem tudom mi veszedelmet,
's pártosságot látnak; leg - tisztább, leg - ártatlanabb
szándékát - is balra magyarázzák; betsületét kétség-
be hozzák; 's hitetlen árulásaiakkal néha a' legjobb
Hazafit, leg - hasznosabb Polgárt, szerentsétlenné té-
szik. Az ilyen alaton - lelkű, 's az egész Nemzet-
nek, sőt önnön magának a' Természetenek gyalázat-
tyára született emberek okozták már nállunk ama'
szivet - hasogató közönséges panaszt, hogy: a' Ma-
gyarnak Magyar a' leg - főbb ellensége! —

De

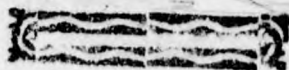
*) Lásd a' Magyar Museum' II. Negyedét, a' 116, és
követk. old.

De ezek ellen én önnön magának, Felséges Fejedelmünknek szavaihoz ragaszkodom, mellyek engemet minden vád alól ki-mentenek. Ő szabadította fel az Igazságnak eyelvét, hogy szavát a' Királyi székig emelhesse; hogy pedig azt örömmel fogadgya, már több ízben világos jeleit - is adta. Nem tsak Német - Országi biródalmaiban, hanem tulajdon maga' lakó - várossában - is jönnek - ki gyakorta olyan könyvek, mellyek valóságos nagy szabadság' 's bátorsággal vannak meg - írva. —

Miért nem szólhatnánk, miért nem írhatnánk tehát szabadon mí - is, ha állapotunknak jobbittásán fáradozó, 's róllunk atyai módon gondolkodó Fejedelmünk, az igazságot hallani akarja? ha a' Közjónak hafzna, 's egész Hazánknek mostani, és Jövendő-béli sorsa megkivánnya? — Írám Kassán Karátson' Havának 27-dik napján, 1789. esztendőben.

Bétsben a' Némák nyomtató műhelyében, vagyon ki-jövő-félben egy 8 vagy leg-fellyebb 9 részből álló prédikáztios Könyv, a' következő titulus alatt: *Minden Keresztény erköltsről való Prédikáztiosok*, mellyek a' leg jobb Német Prédikátorok munkáiból szedettek öszve. Ezen könyvben lehet szép munkákat találni mind azon kötelefségekről, mellyekkel egy Keresztény ember, Istenéhez, felebaráttjához, magához, és állapottyához viseltetni tartozik. Ezen könyvből 1-ső Aprilistól fogva egy rész jön-ki minden hónapba: az árra 10-dik Mártziusig előre fizetve 40 kr. azután pedig 1 for. — Az előre fizetést lehet le-tenni a' következő Utaknál: — Bétsben *Alois Dollnál*. — *Pofonyban Alois Dollnál*. — *Pesten Lindauernél*. — *Budán Diepoldnál*. — *Prágában Vidtmannál*. — *Brünbé Gastlnél*. — *Olmitzbe Kiegelénél*. — *Grétzbe Ferjilnél*. — *Lintzben Rohmoser és Bergmájszter Utaknál*. — A' kik előre fizetőket gyűjtenek 10 exemplárból kapnak edgyet ingyen: a' Levelet vagy pénzt külgyek *Ferd. Venzel Schmidhez* a' Némák Könyv-nyomtató házában.

Elegyes Jegyzések.

Az Auszriai Háznak leg-főbb és hatalmasabb Ura Fels. II-dik *Leopold Péter* Bétsbe máig 'tem érkezett-meg. *Ferentz* fő Hertzeg eleibe ment vala a' múlt Hétfőn a' maga fő Udvari-mesterével *G. Kollorédoval*, de szembe-találták a' Stafétát, mely olly hirt hozott, hogy ő Felsége még tsak a' jövő héten fogna meg érkezni. — Hogy Fegyvertármester *Dalton* a' más világon légyen, abban sem ezen, sem a' másik világon nem lehet kételkedni. — — Hogy a' Magyar Hazában a' jövő Juniusban Ország-gyűlése fogjan tartatni, igen kevéssén láttatnak benne kételkedni. — — — — —

Az Orsovai Táborból jövő Levelek azt erősítik, hogy Febr. 21-dikén 85 Törökök 2 hajón a' mi Sz. *Ersébeth* várán kívül lévő őrizetünkre kívánnak vala ütni; de midőn ezt az *Allion* hegyen lévő Obester *Auersberg* meg fajditotta volna, ágyuztatni kezdte a' hajókra, a' Kemény-lövők-is rajtak ütvén 25 Törökök halva maradának és sokon sebet kapának, kik fogva az *Ersébeth* várába vitetének 's t. — — Febr. 6-dikán Obester *Liptay* 2 Bat. és egynéhány tzug *Erdödi* Húzárságot agyu szozatok között ugyan azon helyre ki-állitván, hol Jan. 6-dikán az el-lenséget 2-szer egy más után meg-verte vala, *Erdödi* Húsz. Májor *Szarvassy* Urnak azon rend-kivül-való vitézségével nyert *Therésia* Rendjét mejjére füg-geszté. A' 2 *Erdödi* Strálamestereknek *Vernernek* és *Lángnak* — Nagy, *Szegkő*, *Gergits*, *Bene Mihály*,
T K.

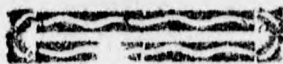
Kováts, Goldberger és Mattyok Káplároknak, nem különken *Gerse* nevü köz Húszárnak emlékeztető pénzekei osztá ki. A' honnan már az *Erdödi* Ser-
généél 3 Stab Tiszteknek, u. m. *Obest. Kosztolányi,*
Máj. Piátsek és Major *Szarvasy* Uraknak *Therésia*
Rendjek vagyon, és 24 all tiszteknek és köz-em-
bereknek emlékeztető penzek. — Bukorestből tud-
juk, hogy *Hertzeg Koburg* meg-gyogyúlt. *H. Ho-*
henlohé pedig már útban vagyon Tseh-ország-felé.
— Szép tselekedetjek ez, a' *Barkó* Sergebéli Tiszt
Uraknak, kik látván a' Bukorestben lévő *Szt. Fe-*
rentz Szerzeteseinek nyomorúlt forfokat, kiknek 2
esztendők alatt az ellenség mindeneket meg emész-
tette; azoknak 100 egynéhány farintokat gyűjtöt-
tenek öszve, és más módan is gyámolgatják. Ezen
jó tselekedetnek indítója ama vitézségéről egész
Európában esmeretes *Obest. Képiró* Ur. — Febr.
26-dikán ama vitézségéről nevezetes *Vurmzer* Hú-
szár serge 5 osztályokkal 1400 főből álván, Budán
ment kerelztül. — Orsova még nyakaskodik; de
már a' múlt hónapnak 28-dikán *Pántsováról* az ú-
szó-batteriák Orsova-felé indultak, és ezeknek min-
den órán bé-füttének. Az Orsovaiak koránt sintse-
nek olly nagy szükségben a' mint gondoljuk vala.
Ezen hónapban el-kezdik tüzelni Orlovát, mellyet,
akár miben kerül meg-is vesznek: annakutánna a'
Bánáti Tábornak edgyik része a' *H. Koburgéhoz* a-
datik, a' másik része a' *Serviai* Táborhoz. — Bel-
grádból is az *Alvintzi* és *H. Ferdinánd* gyalog Ma-
gyar sergei Orsova-felé mozdúlnak, *Szerim* meg-erő-
sítetik. — A' Törököknek *Bájrám* nevü nagy in-
nepjek Májusban esik, és ezek addig egész tábor-
ral tsatára nem szoktak ki állani.

Frantzia-ország. — Ollyan dolgok kezdenek tör-
ténni, mellyek noha természet-szerint valók, de az
elme-béli képzelődéseken fundáltatott vizsza élés,
csak nem lehetetlenséget formált vólt belőlök. A'
Frantziák valaha készek vóltanak egész országjok
boldogságát a' leg-szebb mesterségeket, sőt kintse-
iknek-is nagyobb részét, sok fő Familiáknak ide-
gen

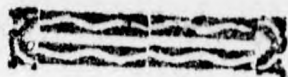
gen országra lett el-költözések által, egy kis képzelt büzgoság miatt önként el-vezteni. Ki nem tudja a' *Nántesi megmáfoltatott végezésnek* szomorú követke-zéseit? — imé mint meg-változtanak a' gondolatok: a' múlt hón. 13 dik napján a' vala a' Nemzeti Gyűlésnek edgyik tanátskozáfa, hogy az említett balgatagságból származott szerentsétlenség miatt el-távozott Familiáknak, vagy ha azok már vissza nem kívánkoznának azoknak rokonságaiknak, el-vétetett jószágaik vissza adásának. — Ugyan ezen hón. 11-dikén pedig el végeztetett, hogy senkit to-vább Frantzia országban, sem az aszszony, sem pe-dig a' férjfi nemből, Klástromba való menetelekor tenni szokott fogadása, ne kötelezzen, és senkinek illyen fogadást tenni, többé szabad ne legyen. — De hát már a' Papok meg-házosodhatnaké? miért ne, ha egyfzer fogadás tételek nem tartoztattya. — Hogy ezen rendelése a' Nemzeti gyűlésnek a' Papok előtt kedves lett legyen, abból meg-tettzik, hogy sokan közzüllök a' Gyűlésben jelen lévén, intélek 's magok' meg-hajtásával ezen végezést közönségesen meg-köszönték.

Egy a' leg-jobb Hazafiak közzül; u. m. *P* — — *B* — — — *Ur*, még a' múltj esztendőnek végén, *F. Gr. L* — és *L* — — *Urakhoz* egy egy igen ér-zékeny Levelet küldött vala, melyben kéré a' meg-nevezett fő Vezér *Urakot*, hogy ő Felségével az ebben irt tzelt közölvén, birnák ő Felségét ezek-nek tellyesíttésekre. — Ezen Leveleket, mind a' két fő Vezérek ő Felségével közelvén, tsak ugyan az ő Felsége tudtával, a' meg-nevezett Hazafinak mind ketten tulajdon Levéllel feleltének — még pedig *B. L* — — szóról szóra ezt felelte:

Bizodalmos jó Uram! — „Az *Ur*nak a' most múlt esztendőben Karátsony havának 22-dik nap-ján hozzám botosított Levelét igen-is kezemhez vettem. Örvendek azon, hogy abból meg-érthettem, hogy az *Ur* azon nagy tisztelet — és szeretetbéli in-dulatimról, mellyekkel a' nemes Magyar nemzet-bez minden-ha viseltettem, igazságólsan gondolko-

dik, és kérem-is az Urat, bizonyos légyen abban, hogy jó kedvel el-fogadok minden alkalmatosságot, a' melyben ezen nemzetnek maga Királyához való hűségét és hozzá való ragaszkodását meg-ditsérhetem — és fogamatossá tehetem. Vagyok-is tökéletesen meg-győzötve, hogy maga ő Felsége az ő Magyar-országához abban tellyes igazsággal viseltetik, hogy a' Nemzetet egészízen, és az tagokat, mellyekből az áll, fejenként, Atyai képpen, igazán és szívesen szereti. De ő Felsége közönséges Attya a' maga egész *Monárkhijának*, és egyiknek a' leg-szentebb köteleiségei közzül méltán annak kelletik lenni, a' mennyire tsak lehetséges, hogy a' *Státus impositáinak* terhe dolgában egyaránsú orszályu egyenlőséget tartson, vagy ha még nintsen, azt fel-állítsa; mivel abban a' jóban, a' melly ezen *impositák* által meg-szereztetik, tudnillik a' bátorságban, és mind külső mind belső ellenségek ellen való ótalomban edgyik ország ugy, mint a' másik, részt veszen, 's azért egy aránsu haszonért egy-aránsú teréhnek viseléséről nem keliene edgyiknek-is magát vonogatni. Igen akarom, hogy az Ur, Levelének értelme szerint ezen tziel iránt maga olly helyyessen gondolkodik, és mivel erősen vélem, hogy hasonló Lelke a' köz igazságnak és szabad akarat-szerint való adakozásnak az Ur egész Nemzetét, avagy leg-alább annak a' nagyobb és leg-jobb részét, éleszteti fogja: tehát semmi kétség nintsen benne, sőt inkább táplál az a' bizonyos reménység, hogy könnyen, hamar, és állandóul a' leg-tökéletesebb bizodalom és leg-szívesebb egyeség ő Felsége és Magyar-ország között helyre fog állittatni, a' mely, az én azon dolgokban való kevés esméretségem-szerint, mellyek az ő Felsége országlása' idején meg-történtek, ugy tettik azonkivül-is, sokkal inkább szerentsétlen egymást nem értés, mintsem egy résznek más rész ellen-való valóságos rozsz szándéka által háborittatott-meg. Leg-alább én leg-szentebbül bizonyossá tehetem arról az Urat, hogy az ő Felsége szájából soha olly szót,

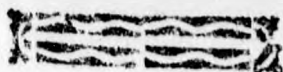

szót, a' melly a' Magyar Nemzethez való idegenységét, vagy aztat maga *prærogativaitól* és szabadságitól meg-folztani fel-tett tzeljät el-áruta vólna, nem hallottam, de ellenben igen-is sokot ollyat, a' mellyek a' leg-szivefsebb Attyai-szeretetéről, hajlandóságáról és gondolkodásáról tanu bizonyyságot tettek. Meg-lehet, és arol mint józanon gondolkodó Magyart az Urat kérdem, lehetetté ő Felségének aztat vétkül tulajdonítani, hogy a' *Diætalis Tractátusoknak* késedelmes folyamottyanak, és azokon Uralkodó ellene mondásnak emlékezete által Diætától való tartozkodás, 's ne talám éppen irtozás ő Felségében támasztatott? Mert Európának mostani Státusbéli és Hadi-rendtartása-szerint, semmi sem szomorubb az Uralkodónak, mint ha soha, vagy soha annak ideiben, maga plánumit, maga rendeléseit meg nem teheti. De ha a' Magyar nemzet, a' mint az ő nemes és maga hasznát nem kereső Karakterétől reménlem, maga kezét nyújt a' botránkozásnak kövének el-mozdítására, és a' maga 's a' Királya javára 's ditsőségre szabad akarat-szerint lévő adományokhoz való hajlandóságát mutatja: tehát részemről tökéletesen bizonyos vagyok benne, hogy ő Felsége a' maga koronázása és Diæta iránt tsak a' minapában adott Királyi szavának, mellynek tellyesítése ugy-is semmi kéttséget nem szenved, örömeft és jó kedvel meg-fog felelni, 's az által mind azon meg-nyúgtatáft nyujtani és meg-nyerni, a' melyre ezen bölts, jóságos, szives és fáradhatatlan Uralkodó, a' ki leg-tulajdonabb értelemben egyéb gyönyörködtetést nem esmér az ő uralkodásbéli gondjainál — és az ő nemes Magyar nemzete, a' ki maga nemes indulatját és hiveségét annyi próbákkal meg bizonyította, egy aránt érdemefsek. A' melly szerentsés történeten én előre örven-

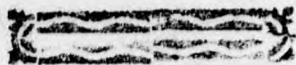
örvendezve részt veszek, valamint bizodalmosan reménlem, hogy az éppen nem sokáig fog ki-maradni. — Ez az, a' mit egyenes és betsületes embernek igaz indulattya-szerint, a' ki a' jó Uralkodót és a' jó nemzetet egy-aránsú buzgósággal betsülli és szereti, az Urnak Levelére válaszolhatok, abba bizonyossá tévén az Urat, hogy minden tisztelettel vagyok — Az Urnak — igen le-kötelezett szolgája. B. — 3. Jan. 1790. — — — m. pr. — a' M. M. —

F. — L ** így felelt: — „Jó-akaró Úr! — Mind azok a' dolgok, melyek iránt az Ur ezen hón. 23-dikán nékem emlékezetet tett olyanok, melyekben nékem semmi ismerettségem nintsen, mely esméretségre én nem-is tudom, hogy juthatott volna valaki, abban az állapotban, melyben én vagyok. E' mellett azt sem képzelhetem, hogy hozhatta valaki Magyar-országban, a' mint az Urnak tetszik mondani, ezen Nemzettséghez való jó indulatomat kétségben, midön én egy alkalmatossággal-is olyan környül-állások között nem voltam, hogy ahhoz való jó indulatomat meg-mutathassam: egy ilyen alkalmatossággal, az én magam viselete, valósággal más indulatomat és az Urtól, említettettel ellenkezőt bizonyított volna - meg. Éppen ilyen érdem nélkül tulajdonittatik nékem a' *Monárkhának* hozzám egyedül való bizodalma, a' mely ő máfok felett való kedveltetésemről meszse érzem magamat lenni. Ezen a' leg-tisztább igazságban fundáltatott igékben áll mind az, a' mit az Ur' Levelem elején említettett irására felelhetek, melyhez ragasztom még azon tökölletes tiszteletnek erős-

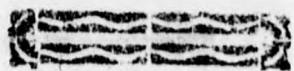
erősítését, a' mellyel maradok — az Urnak — köteles
szolgája — m. pr. B. — 27-dik Decembr 1789.

Következik a' St — K — — H.
K — a' P — Nemes Közönséghez írott e-
zen válofsza: — Nemes Közönség, Tifzteletet érdem-
lő Uraim! — „ Vettem az Urak' irását, mellyet
az Uraknak 19-dik Jan. hozzám indítani tettett:
és különös háládatofsággal szemlétem abban azon
bizodalmat, mellyel éngemet az előttem mindenkor
kedves MagyarNemzett meg-tifztelt. Valamint minden
alkalmatofsággal igen kedves kötelelségemnek tar-
tottam, a' mennyiben tsak töllem ki telhetett, ezen
drága bizodalomnak eleget tenni: ugy el nem mu-
lattam, a' jelen-való alkalmatofsággal-is részt venni
a' Felséges Tsászárnak a' Magyar Nemz. iránt
tett nagy indulatu végezésében. — Tifzta szivből
szerentsét kívánok, a' Felséges Tsászár' és Király'
ezen tsudára méltó végezéséhez, és egyfersmind
igérem magamnak, hogy a' Magyar Nemzet-is tel-
lyes igyekezettel azon fog lenni, hogy a' maga in-
dulatait, mellyek iránt én ő Felségénél kezelséget
válolni leg-kifsebbet sem kételkedtem, minden tse-
lekedetei, a' Felséges Királyhoz, Tsászárhoz, és
a' Státushoz való maga vifelete által, meg-bizo-
nyittsa. Ezen bizodalomban valóságos gyönyö-
rüségemre szolgál, hogy a' Magyar Nemzetet,
melynek tagja lenni magamnak is szerentsémnek tar-
tom, és ezen Nemes Gyülekezetet az én tifztele-
temről, 's egyfersmind azon baráttasátságos indu-
latomról bizonyosá tehetem, mellyel életem fogy-
táig maradok — a' Nemes Közönségnek igaz in-

dulatu köteles szolgája — *K* — m. pr. — Béts
17. Febr. 1790. — *A' P* — *Nemes Gyülekezethez.*

Béts. — Ezen folyó hónapnak 4-dik napján
Generál Gróf *Pálfi János* ő Excellentiája, a' maga
Adjutántja által parantsolatot küldé a' maga Béts-
ben lévő két Gránátéros százados osztály Comen-
dáns' *Krajnik László* Kapitányhoz, hogy alatta lévő
osztályát olly rendben és készen tartsa, hogy a'
midőn egy óra mulva több uraságokkal meg-nézésekre
ki-fogna menni, mindenek jó rendben tanáltsanak,
— Kapitány *Krajnik* meg-sajdítván ő Excellentiá-
já parantsolattyaából az emberek furtsaságát, népit
minnyájoknak reménységek felett jó rendel ki-állit-
ván, így szoll hozzájuk: Vitéz Barátim! — Ben-
neteket meg-nem tántoritottanak sok alkalmatos-
sággal a' sűrű 's veszedelmes gollyobisok' közzétek
való hullásai, sem az ellenségnek dühöz sokasága:
Magyar Nemzetünknek betsületét magatok előtt vi-
selyén, bizonyittsátok meg, hogy Gróf *Pálfi János*
ő Excell. Magyar Regementjéből valók vagytok,
hogy az ellenség előtt vitézen hadakozni a' furtsa-
visgálók, nézők előtt pedig jól exercérozni tudtok.
— Erre ő Excell. más Uraságokkal edgyütt tsak
hamar meg-érkezhén, a' Kapitány több fő és all-
tisztjeivel 's minden déli köz-katonáival olly ditsé-
retesen végzé dolgait, hogy sokan teli torokkal ál-
mélkodva így kiáltának: — *ezek mind Márs fiai* —
— a' katonaság, gyakoroltságotoknak értői pedig
non plus ultra. Egyik a' néző Dámák közzül ezt
tanálván mondani, *kár hogy illyen kevesen vagy-*

nak, így felel néki *Krájnik* Kapitány hirtelen: többen vóltunk Kegyelmes *Aszszonyom*, de vitézeim egy nyomot is meg-nem szaladván, sokban *Belgrádnál* áldozatul maradtak. — Más ismét kérdvén a' Kapitánytól, *esett-é az Ur sebbe?* így felele: *Századomnál minden alkalmatosságban jelen vóltam, de valamint a' Kovátsot, a' ki a' tüzes vasat legközelebből tartya, a' tüzes szikra nem olyan hamar égeti, én is mint Kapitány, a' melegin legközelebb forgalódván, el kerültem a' szerentsétlenséget.* — — Harmadika azt kérdezé a' Kapitánytól, *vágott-é, lött-é, Törököt?* — *Aszszonyom! sem nem vágtam, sem nem löttem, hanem kormányozásom' 's jelenléttemmel ezen vitézeimmel, számtalanokat le-vágtam, le lövettem.* Ezek 's több e' félék után *Gróf Pálfi János* Gen. ő Excellentiája, hogy *Gránátéros* osztálya magát olly ditséretesen viselte, *Krájnik* Kapitányt ezen szókkal szóllittá-meg: — Köszönöm *diszes maga viseletét, Nemzetünknek betsületet tett, maga okos szorgalmatosságát 's jó rend-tartását megbizonyította: jelentse a' többi fő és all-tiszteknek 's katonáknak tökéletes meg-elégedésemet.* Minden katonának húsrá és egy itze serre 20 krajtzárt parantsola adatni: mellyek *Nemzetünknek* szép betsülettére váltak.

— — — — „ *Agramból* 16-dik Febr. A' vólt *Vukássovits* most *Gr. Gyulai Szabad-serge*, itten eddig elé tsak *musika nélkül-is szerentsésen* verbuált: már most *Károlyvárból* *musikásokat* várván, még *szorgalmatofabban* fognak gyűjtetni az új katonák ezen nevezett sereghez. — *Károlyvárból*

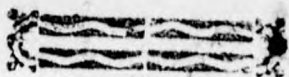

várból 19-dik Febr. A' mi határ-széleinken, külö-
 nösön Vakup, Biháts, Tzettin, Klokoz körül, fe-
 les számmal kezdik magokat mutatni a' Boznyá-
 kok. Ugy lehet magok viseletekből szándékokat
 észre venni, hogy hajós-hidak készítésén munká-
 lódnak, mellyeken hozzánk a' Kórána vizén által
 üthetsenek. Iten ismét 32 Törökök vagynak ké-
 szen a' tserére: négyen az elsöbök közzüllök kö-
 zönséges bálakba botsáttatván, annyira vigan vól-
 tanak, hogy a' magok Boznyák tántzokat is jár-
 ták, és háládatofságokat, haza lett meg-érkezések
 után, tsak nem ezer arany hegyek küldése által
 ígérték. — — — — —

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

— — (A' többi a' roftába maradott.) — —

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —

*Némely Nemzetünk' újra szülésében szorgalmatoskodó
Hazánk édes fiainak fáradozások :*

„ Mi Kátsaiak (ily ír a' Tudófitó) kik nem a' tsupa ditséretet vadálfszuk, hanem a' Haza' hasznán igaz lélekkel iparkodunk, gyakorta öfzve gyűlünk hol egyiknél, hol másiknál, 's közre tanátskoznak, mi módon helyheztethessük a' Magyar nyelvet illendő méltóságába. — Fel fedezem, ki miben foglalatoskodik közzülünk :

Szabó Dávid Úr, nem sokára közre ereszti a' többi *Költeményes Munkáit* is, majd egészlen újkötésben. Ugy szintén a' *Kisded Szó-Tárt* is, meg bővitve; azután pedig a' *Magyarságnak virágit*.

Batsányi Úr, *Offziannak* magyarra való fordításában, és *Anyos' Munkáinak* egybe szedésében foglalatoskodik.

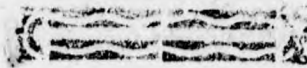
Novák István Úr, a' Törvénynek első esztendőbéli Tanítója, a' *Természeti és Polgari Törvényt*, nem különben a' *Népeknek Törvényét* írja meg anyai nyelvünkön. E' jeles munkának némünémüképpen való meg jutalmazására 10 aranyat szánt egy nemes lelkű (pedig éppen nem fő rendű) Hazafi.

Kazintzi Úr, *Hamlet* fordításán kívül, egy új magyar munkán is dolgozik, melyet nem sokára *Orfeus* név alatt világ eleibe szándékozik bocsátani.

Hadusfalvai Spilenberg Pál Úr, illy homlok írású Könyvét adta ki ezen hónapban : *Szabad Elmélkedések, a' földeknek ki mérése szerént fel állítandó adózás Systemájának Tökéletlenségéről*.

Vólt Professor *Kis Antal Úr* (Ex Paulínus,) a' hatodik Oskolában tanittatni szokott *Természet Törvényének Elejét* fogja magyarul meg írni: úgy nem különben a' kissebb Oskolákat gyakorló Ifjúságnak számára a' *Magyar Nemzetnek Történeteit* is.

Simai Kristóf Úr, (Piarista) a' Rajzolatnak 's Epités mesterfégének K. Tanítója, a' Nemzeti kis Oskolákban tanittatni szokott *Eizikát* (Természetről való Tudományt,) és *Fthikát*, vagy *Erköltsi Tudományt* készíti el. Ugyan ez a' szép elméjű Hazafi 5 da.

darab új *vig Játékokat* fog rövid nap alatt világra bocsátani.

Dudási Antal Úr (Minorita 's itt *Kassán* az *Almásy* Urfiaknak Nevelője,) a' *Fizikának Fundamentumit*, mellyeket az ötödik Oskolabéli Ifjúság tanul, fogja magyarul ki adni.

Eggy igen szép reményfégű Úr, *Tassó* meg *szabadított Jérusálemét* fordítgatja Olaszból. — Eddig *Kassárol*.

Pétsett, T. T. *Lethenyi* Úr, *Béla Király* nevetlen iró *Deákjának* (Anonymus Belae Regis Notarius) munkáját fordítja magyarra. Egy más érdemes Hazafi pedig, kit még meg nem nevezhetünk, valamely hafznos Magyar munkában foglalatoskodik.

Horváth Adám Úr, kinek már a' *Magyar Hunnidson* kívül, *Holmi* név alatt ki adott egy munkája esméretes, újra mást készül ki adni hasonló nevezet alatt, mellyről mindazáltal maga azt jegyzi meg, hogy már ezek emberefebb tréfák léznek, mint az *első Holmi*. — Ugyan ez a' nagy, szép és *vig elméjü* buzgó Hazafi, olly reményféget nyújtott hozzánk bocsátott betses Levelében, hogy az *Erköltsi Tudományt*, avagy tsak egy részét is annak a' *Temperamentumokról*, és ismét különösen eggy egész Könyvben az *Indúlatokról*, ki fogja magyarul dolgozni.

Györből ezt írja egy jó szívű Hazafi: „Tiszt. Nagy János, *Szőnyi Plébánus* Úr, két rendbéli magyar munkát ad minden órán sajtó alá. Eggyik *Magyar Kátó* név alatt, Mélt. Gróf *Majláth* József Urnak; másik, *Nyájas Múza* tzim alatt, Főtisz. *Zsólnai Dávid Veszprémi Kanonok* Urnak ajánlva fog meg jelenni. Amabban, a' *Faludi Ferentz Udvari Emberében* foglaltatott *Maximákat*, hathatós Verseken bővebben meg fogja magyarázni. Ebben, szép *Magyar Énekek*, *Pasztori Dalok*, *gúnyoló Verse* lelznek.

A' *Posoni* Pap nevelő Házban, nagy haszonnal tanító Prof. Főtisz. *Szvorényi* Úr, Magyar Ország *Eklésiai Históriaját* Magyar nyelven dolgozza.

A' *Pesti* első esztendő's Nevendék Papok' út mutatójok, T. *Beke* Úr, *Campének* a' *Lelekről való Tanításit* (Seelenlehre,) fordítja magyarra. Az említett meg betsülhetetlen munkának használatos voltát, annak olvasásából, tulajdon maga által fogja kiki látni. — Ataljában a' *Posoni* és *Pesti* T. T. Nevend. Pap Uraknak munkás Hazafiságokat jobban elő nem adhatjuk, mintha a' *Mindenes Gyűjtéménynek* Bold. Állz. Hav 23 dikán költ Darabjából ezen következő sorokat iktatjuk ide: „Egy Levelet sem lehetne talám úgy közre botsátanunk, a' *Posoni* és *Pesti* Pap nevelő Házban tanuló Nemes Ifjaknak ditséreték nélkül, ha miad ki irnánk, a' mit ezek a' kedves Hazafiak Anyai Nyelvünk gyarapítására el követnek.“ — A' *Posoni* T. T. Nevendék Papok, ezen esztendőben két *Magyar vig Játékokat* készítettek; egyiket: A' *Nevelők*; másikat: *Az Öreg fősvény* nevezet alatt. Az elsőt el is jádzták az el múlt Farsangon, számos Magyar Uraságoknak jelen létebben, 's nagy meg elégedésekkel. A' másiknak el jádzásában akadályt vetettek nékiek meg boldogult Fejedelmünknek akkori környülállásai: hanem ezentúl fogják jádzeni, és azon esetre már jó eleve hivatalosokká tették magokat nállok fok Méltóságok.

A' *Komáromi* Tudós Társaságnak érdemei, esmeretesebbek imnár, 's szembe tűnőbbek, hogy sem mint azokat szükség vólna magasztalni. Ennek mind egyik Tagja külön külön új szolgálatokat teszen, a' közönlégesen kívül is, a' Magyar Nyelv Templomának fel építésében. — Most csak T. *Mindszenté* Sámuel Urról emlékezünk. Ezen nagy tudományú jó Hazánkfia, nem fokára készen lefz egy oly hasznos Könyvnek magyarra való fordításával, melyben mind azon Vallások a' betük rendje ízerént elő lefznek adva, valamellyek a' Világ teremtésétől fogva vóltak 's vagynak. — A' Könyvnek Szerzője egy Tudós Anglus *Broughon*.

T. *Török* Zsigmond Úr, az el szegényedett *Nemeseknek Szószollójok Budán*, 20 Aranyokat ígér
egy

egy oly érdeemes Hazafinak, a' ki *Montesquieu*-nek azt az örök betsben maradandó munkáját, melly *l'Esprit des Loix*, *Törvények' Lelkének* neveztetik, fontos, és könnyen folyó Magyarfággal le fordítja. Azon kívül a' munkának leg tsinosabban leendő ki nyomtatásáról rendelést fog tenni.

Itt *Bétsben*, egy nagy tudományú 's Nemze-
tünkhöz és Nyelvünkhöz (mellyet nagy elő mene-
tellel tanul is) különös indulattal viseltető Könyv-
Aros *Stáhel* Úr, olly meg betsülhetetlen Könyvet
fordittat maga költségén Magyarra, 's adat ki ké-
pekkel, a' mellynek hasznos voltát tsák onnan is
lehet fajditani, hogy német nyelven lett ki botsát-
tatása után, igen kevés idő alatt 80,000 nyomtat-
vány költ el. A' Könyvnek német homlok írása ez:
Noth und Hilfsbuch — magyarul illy Titulusfal fog
meg jelenni: *Szükzégben segítő Könyv.* — Eggyügyü
embereknek vagyon írva, és így annál közönsége-
sebb hasznú.

Egy Külső országi Akadémiákban mulatazó *Ki-
bédy* nevezetü Réf. Hazafi fordítja a' *Kokk* ujj Vi-
lágot keresett és kapott Tengeri-útozásának Histo-
riáját, melynek már egy nagy része Magyar kön-
tösbe-is vagyon öltöztetve, és minden órán Erdély-
ben Kolosvárt fog Sajtó alá adadni. — Bétsben egy
tanúlt ifjú Hazafi munkálódik szorgalmatoson a' F.
Tsászari Könyv-Tár házban, hogy a' Magyar Ko-
rona eredetit, vizontagságít és a' mái napig lett
számos Történeteit egy rövid könyvetskébe foglal-
ja, melynek első árkuksa a' jövő *Kurir'* táskájában
fog szemléltetni; és ugyan azért most igen keveset
irunk a' Koronáról, minthogy ezen munkában az
ő utolsó története-is tökélletesen le-lészen írva. A'
kik pedig ezen munkát segíteni akarják küldjék a'
magok Tudósítálokat a' Kurirhoz; a' mit pedig er-
ről hiteles Könyvekbe meg-lehet kapni az azon ki-
vül-is benne leszen; a' leg-jobb Vers-Szerzőknek er-
ről költ mostani Verseikkel edgyütt,

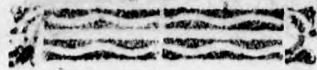
Pilis 25. Febr. 1790 — Kedves Magyar Kurirom!

En te-néked esméretlen ugyan, de talám még az leg-esmérősebbeknél-is jobb Barátod, küldöm hozzád az én e' Világi bujdósásomnak Arábiai heves és száraz pusztajáról, ez egynéhány Verleimet, mellyeket az ezen hónapnak 21-dik napján, amaz igen hires Buda Várában el-érkezett ditsőséges vendégnek leg-méltábban örvendező Magyarokhoz irtam. Te lálsad mit tselekezel vélek, te véled az ezeknek szerzője azt fogja tselekedni, a' mit várhattz egy jó Barátodtól.

K. M.

*Plaudite Pannonidum Mavortia pectora! Vestrum
Regni Buda Caput, iam Diadema tenet,
Quid sorret Angelico, quid munere majus in Orbe?
Hoc Tua Scythica Gens, hoc pia cura tegat!*

Örülly Magyar a' ki ez időt érhetéd
Hogy a' Koronádat Budán szemlélhetéd,
Kintsedet kebledben ismétlen vehetéd;
Örömednek árját véle nevelhetéd.
Három száz esztendők el-repültenek már,
E' kints Budán kívül a' miolta kél's jár,
De el-jött már egyszer az örvendetes Nyár,
Mellyben bé-fogadta ezt a' Budai Vár.
Örülly Magyar 's vallyon édesé a' Mára,
Mert mint Koronádat bé-hoztad Budára;
Ugy szabadságodnak ditsőült Halmára
El-juttz édes Kintsem! hidd-el nem sokára.

Lész még idő mellyben az Magyar' szablyája
 Nem különben mint az Halálnak kaszája,
 Lészen ez Világnak rémitő tsudája;
 Bár agyarkodgyanak akár-kik reája.

Lész még idő, mellyben egy Magyar Kavallér
 Más nemzetbélivel kettővel is fel-ér,
 Fel-támadván benne amaz Magyaros ér,
 Mellyben forr az igaz és mártziális vér.

Lész idő mellyben az Magyar Paripának
 Tajtékzik zablája nyerítő szájának;
 Mellyben az hirére a' sárga Csizmának
 Az fél Hóld-is homályt választ ő magának.

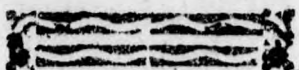
Lész még az az idő, hogy az Magyar Dáma
 Lészen Európában olly választott ráma,
 Mellyre vonattatik sok Afzszonyság száma,
 Hifzed vagy nem hifzed? de igaz lesz' ám a'.
 Örülly Magyar! 's vigyázz ez drága kintsedre,
 Nem különben mint az két szemed fényedre;
 Mert még az Isten-is ezt köti lelkedre,
 Illy Angyali kintset bizván a' kezedre.

Tudd-meg azért szorúlt erő az karodban,
 Azért van az *Márshnak* fegyvere markodban,
 Hogy ha ki-akadna ezen Jószágodban,
 Meg-emélsz azonnal búsúlt haragodban.

Tartsd ezt édes Hazád Palládiumának,
 Melly a' mig lakója lesz' Buda Várának,
 Maradása léssen az Magyar Trójának,
 Bár az Styx vizei ellene zugnának.

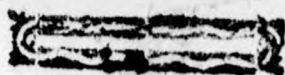
*Hát! még-is árvák vagyunk? Hol van a' mi Atyánk
II dik LEOPOLD Péter?*

Az útban. — Valamint edgyik gyász a' másikat, ugy edgyik szerentsétlenség a' másikat nyomba követi. Az Ausriai nagy Ur még Bétsben nem érkezett. Azt mondják, hogy ennek Felséges Hitefse terhes bádgyadozások között lévén, eddig késleltetett úttyát ez akadályoztatta vólna; de 2 — 3 napok alatt bizonyosan meg-fog érkezni. A' mi fő Hertzegünk *Ferentz* már Felséges édes Attyának eleibe ment *Klagenfurtig*, hol *Maximilián* Papi Fejedelem és *Kristina* Hertzeg Afzszony-is várják II-dik *Leopoldot*, kiről Bétsben az a' közönséges hir, hogy mihelyt a' Városba fogna érkezni, még addig a' Királyi Udvar-felé sem menne, mig a' Szt. *István* Templomában a' minden Királyok 'Samolyfzéke előtt térdet fejet hajtván, a' maga Uralkodását; a' Mennyei Uralkodónak kegyelmes segedelem kérésével nem kezdené. — Addig-is, mig ezen Felség szerentsétlen gátok közé tétetett útját szerentsésen Bétsig mérhetné, a' Felséges edgyesült Magyar Kantzelláriájához edgy maga Levelét küldötte, melyben azt jelenti, hogy nem tsak mind azokat, mellyeket az Örökké-valóságban lévő II-dik *Joséf* megígért meg-engedni és erőfitteni kéfz, hanem a' jövő Juniusban magát meg-koronáztatni és Országgyűlését tartatni meg-határozott szándéka. — F. M. *Báró Laudonnak* hasanlóképpen egy maga tulajdon

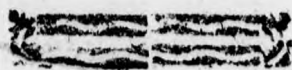

Levelét küldötte, melyről a' mondatik, hogy ezen halhatatlan emlékezetü vitéz Vezért (az egész Tábor' szollása formája szerint) Attyának nevezte, és ezt írta volna: Kedves Atyám *Laudon!* én a' Polgári Társaság-béli Kormányra születtem, a' katonaságban pedig magamot *Laudonnak* nem mondhatom. Azon igyekezem azért, hogy az én Pász-torságom alá bízott hiveséges júhaimat a' belső tsendességgel és boldogsággal ajándékozzam; Báró *Laudont* pedig kegyelmedet arra kérem, hogy az egész Tábort keze alá venni, azt szabad akaratja-szerint, tudva lévő okos vezérlése által, igazgatni, és az én népemnek a' külső ellenségek ellen minden ki telhető tsendességet szerezni, ne legyen terhére. 's t. — Más bölts rendelkezéseiről is ezen Felségnek lokat beszéllenek a' Bétsiek, és nagy ohajtással várják. — Ő Felsége most a' maga Udvarát otthon hagyván, tsak egyedül jő, mig Juuiusra egész Udvara és Fejedelmi Háza Bétsbe fog érkezni. — Egy név-nélkül hozzám érkezett, de Kör-mötzi arannyal loha ki-nem fizetethető bölts Levél szóról szóra:

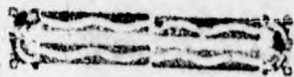
Kedves Barátom! Mely kemény hitet mondot^t legyen *Szoliman* Tsászár hajdon *Zapolya* Jánosnak, ugyan erre való nézt hogy mint jött legyen *Szoliman* a' *Zapolya* halála után Özvegyének *Isabellá-*nak hivatására a' Rákos mezejére, hogy vitette legyen itten Budáról maga Sátorába a' kis Hertzeget *Zapolya* 'Sigmundot, 's a' t. a' ki tsak a' Magyar dolgokban nem éppen jövevény, minden előtt tudva **Vagyon**, ugy az-is, mint tanátskozott legyen itten

két kedves Basájával *Iahioglessel*, és *Rustánnal* arról, ha meg-tartsa-e Magyar-országot a' *Zapolya János*nak adott hite-szerint a' fia 'Sigmund számára, vagy Törökökké tegye a' Magyarokat? de melly islentelen fortélyos Tanátsot adott légyen néki *Jahiogles*, a' Nemzetnek nevezetesen nyelve által léendő Törökké tétele iránt, nyomtatásban én leg-alább Anglus, Magyar, Frantzia, Német, és Deák Könyvekben nem láttam, ha tsak a' Törököknél nintsem, hanem vólt szerentsém ez előtt egy néhány esztendőkkel egy homályos helyen egy tsak nem azon időbéli írásból olvasnom: — három-féle dolog tarthat meg, ugy mond, minden Nemzetet maga erejében: a' Nyelv, Vitézség, és Gazdagság; ezt az hármat kell azért meg-rontani, ha az ember a' Nemzetet akarja el-bontani; a' mi az elsőt, ugy mint a' Nyelvet nézi: a' Magyarok ugy-is a' Romai hiten lévén, a' közönséges igazgatásnak minden részeiben a' Romai nyelvel élnek, nyílsa-meg azért Felséged között a' R. Oskolákat, sőt tulajdon Tsászári lak-helyében is adjon nékiek arra módot, hogy a' nevezetesebb emberek' gyermekei itten, 's még pedig Felséged' költségén tanulhassanak, ők ebben Felséged' Kegyelmeiségét, képzelye Felséged, mennyire magasztallyák, hogy Felséged, a' kit ők külömben hitek ellenségének tartottak, hiteknek, 's igazgatásoknak nyelvét között illy szépen virágoztattya, 's ennyire gyarapittya; nem láttyák által pedig, hogy a' mennyiben gyarapodik között a' Romai, éppen annyiban apad a' magok nyelvek; nem láttyák által, hogy azok a' kik e' végett Váro-

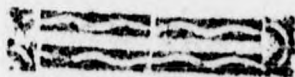

munkában töltik Iffiuságokat, bé-szivják e' mellett ex-
 költsünket, meg tanulják nyelvünket, 's eszközeink
 lesznek Nemzeteknek nemzetünké tételében; mert
 ezeket kell idővel minden nevezetesebb hivatalra
 tenni, lassan lassan hozzájok a' Romai nyelv mel-
 lett egyszer egyszer előbb, azután bővebben törökül
 írni, kapva kapnak az alkalmatosságon, hogy ök-
 is tudnak törökül, magok önként magok közt is
 Oskolákat fognak idővel nyelvünknek nyitni, míg
 annyira mennek, hogy a' midőn ezen álomból fel-
 ébrednek: nyelvek, ízokások, köntöfsek, erköltsek
 Török; egyedül a' nevek maradt. — Mit tehessen te-
 hát a' nyelv, akármelly Nemzetben is, ki nem lát-
 hatya ki ebből, el annyira hogy maga *Solyman* vé-
 teknek tartotta ezen istentelenségre állani, akármil-
 lyen ízembény vesztő légyen is; de bőven eléggé ta-
 pasztalta ezt Nemzetünk úgy is, mert ugyan is nem
 a' Deák nyelv vólté az eleitől fogva, a' melynek
 csatornáján minden féle idegen közinkbe férkezvén
 házunknak, a' midőn kívülről közlitteni sem mert,
 hogy bontásához fogjon, nem tudván, hogy ki
 van benne, belőlről tulajdon lónkon, és kenyerün-
 ken áfott a' talpa alá; bizonyos az, hogy ha nyelv-
 vünken follyt vólna minden, hivatalra közöttünk
 senki addig nem léphetett vólna, míg előbb a' nyelv
 által Magyarra nem vált vólna, és így ha melly
 idegenek tsufztak vólna is, azok által Nemzetünk
 nem apadott, hanem szaparodott vólna, a' midőn
 a' Deák nyelv mellett éppen az ellenkezőt tapasz-
 taltuk, annál bizonyosabb pedig, hogy arról soha
 senki még tsak nem is álmodhatott vólna, hogy
 nyelvünket más nyelvel fel-tseréllye; és még is oh
 fájdalom! és oh mely méltó fájdalom! sem Horvátok,
 sem Totok, mivel ezek között, a' ki tsak valamire
 való, tudja annak a' Szt. koronának a' nyelvét,
 melynek tagja és lakosa, 's tudja, hogy ezen
 nyelven helyét egy idegen sem foglallya, ha-
 ra tulajdon Nemzetünk között vagynak, a' kik
 zetünknek a' Deák nyelv iránt való hálylogját
 most is, a' midőn az Uralkodó Felség kegyes-
 sen

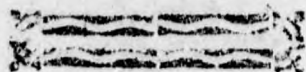

sen erre állott, késnek a' szemekről le-tenni, azt adván okul, hogy minden Törvényeink, és Leveleink Deákul vagynak írva; igaz ez, de, a' mint más találhatott abban módot, hogy Leveleinket régi helyekből ki-vévén tzelya fítettése végett különös helyre gyűjtése, nem találhatnánk-é miis ebben módot, hogy minden Levélnek jókor melléje tennök hiteles fordittását; a' mi pedig a' törvényt illeti, oh hányon nem lennénk, a' kik ennek felégéltszen első Királyunkig való fordittására repítve repütnénk, tsak nyelvünket egyfzer minden más Nemzetek példájára nem tsak az alsóbb, hanem a' Kormány-székek is, magokévá tennék. Egész Nemzetünket élesztő örömmel látván azért Kedves Uramnak irásából, hogy velem ebben, és minden jó Hazafiával egy értelemben vagyok. Kérem kedves Uramat, semmit se mulasson-el, a' mit tsak véghez vihet meg-előzésére annak, ne hogy napunknak olly holzszas fergetege után érkezett e' mostani fütését-is valahogy Nemzetünk olly régen várt jóvára fordittani el-mulassuk, 's Nyelvünket továbbra-is akár Déák, 's akármelley idegen nyelv által okozott hideglelésében senyvedni engedgyük. — Ez az ember gondolkozik igazán és okoson Nemzetéről: ennek tsokalta-meg a' Kurir meleg tsókokkal nevetlen Levelét: jelentse nevét, és segittse jó szivü atyafiát a' Kurirt irásaival.

Szomorú meg-jegyzés! A' mi nemzetünk méltó ditsekedésének edgyik tsillaga G. Hadik András Ur ö Excellentziája a' Hadi Préses olly terhes nyavalyák között mondatik lenni, hogy már tegnap előtt a' Szentséggel-is élt légyen. Ugy háljuk, hogy ezen változását az ö Fellégétől való utolsó botsú audentzián kapta volna. — A' *Lájbaki* fő Püspök G. Brigidó roszszúl érzi magát; el-küld orvasságért a' Patikába; a Patikárius egy mo'sorába éppen az előtt törvén *Arsenicumat* el-felejtette ki-törölni; megkésztitti azért ezen mozgásban az orvasságot, melyet a' Püspök Ur bé vevén, kevés orák alatt meghala. — H. *Hohenlohe* minden orán Bétsbe váratik.

esni. El-végezteték az-is, hogy a' Nemes Udvarak-ról a' bé-iráshoz tartozó számok le-töröltsenek, melly előbbször-is a' Pesti Vármegye házánál vite-tett véghez, más nap pedig Budára ki-rendeltettek küldetének, kik ott a' Vármegye-házáról a' 77-tet le-töröllyék. Rendelés tétetett a' fogságban ülő halá-los bűnösök el-válofztása iránt-is, kik azon valósz-tatandó ítélő-székek' elejében, mellyeknek törvény szerint vagyon hatalmok a' bűnösöknek halálra va-ló sententziázására, fognak adatni. — A' Palatinus-hoz meg-kivántatni szokott Pesti Nemes sereg, a' következő személlyek által szaporittatott: — Hadnagynak rendeltetett ehez ifjabb Hertzeg *Ejz-terházi Miklos*, örökké pedig tétettenek: — Gróf *Barkotzi János*, Gr. *Amade Antal*, *Kvassai János*, *Keltz Adám*, *Végh István*, *Czindery*, *Almási János*, *Bogyay*, *Gombay*, *Hallász Ferentz*, *Vida*, *Magyar György*, B. *Laffert Ignázt*, *Somogyi*. — A' Bá-nátból irják 24-dik Febr. hogy minden ott lévő Regementek Mártz. 15-ő napján téli-szállásokat el-hagyván, Supánekn és Jágoda felé indullyanak. Ez szerint el-fog a' Törököknek azon ujj fel-tett tzél-lyok romolni, mely-szerint *Gládovát* bé-rekeszteni, *Orsovát* pedig szükséges dolgokkal és emberekkel meg-erősíteni, magokban el-tökélették vala. — Szeben 23-dik Febr. Ezen hónap 20-dikán, érkezék meg *Krájovából* ide Fegyvertármester H. *Hohenlohé*. A' Hertzegnek *Krájovából* való el-távozását, nem csak 'a tábori népek, hanem a' *Krájovai vidéknek* minden lakosai-is felette erősen sajnállották, ugy mint a' kit nem mint egy ellenséges Vezért, ha-

nem mint óltalmazójakat és attyokat nézték, és el-induláskor 300-nál több Tisztek és Bojérok 3 órányi útnál tovább kiférték. — *Lemberg* 21-dik Febr. A' Gallitziába meg-érkezett katonaság tökéletes hadi lábra állittatott. Az *Eszterházi* Regementtyéből egy Batalion, mely itt fekszik, tarisnyáját, palatzkját, kenyerit, 's mindenit a' mije van, a' hátán viszi, szintén mintha táborozna, a' vigyázatra. Minden köz-ember 40 töltéfi hordoz a' töltéses tarisnyába. Az itt fekvő Agyuzó-sereg éjjel nappal töltés tsinálásban foglalatoskodik. — Szüntelen érkezik a' Spanyol-forompó. — 24 Febr. érkezett meg a' G. *Gyulay* Samuel Regementtyenek is egy Batalionnya *Lembergbe* 5 ágyuval és nagy számu kemény-lövökkel meg erősítve. Itt olyan fok a' katonaság, hogy egy részének a' várba kelte bé-szállittatni: mely dolog itt szokatlan. Ezen Batalion Brody-felé vezzi egy napi nyugvás után úttját, a' hová azt a' más 2 Batalionok is rendre követni fogják: itt Brody táján egy nagy 200 ezer Gallitziai mérőt magában foglaló élés ház gyűjtetett öszve. — A' Gallitziai nép, a' *Toshána* vasas le-regbéli vas-embereket tsudállya; mert nállok nem vóltanak még Auszriai vasasok kvártélyon. — Szegény Húszár! ő a' markába hordozza a' vasat, nem a' mejjén és hátán, 's még-is őtet egész Europa tsudállya. — Prágából írják, hogy oda Péter-váradról olyan tudósítás érkezett, mely-szerint az itt fekvő Agyuzó-sereg parantsolatot vett vólna az Erdélybe *Károlyvárra* való indulásra, hogy ott magához még több erőtséget vévén, *Belsarábiába* *Kilia* ostromlására ezen esztendő-béli táborozás kezdetére meg-érkezzék: — talám közelebb-is kapna ezen sereg valamit az ostromlásra?

Közelebb költ Levelünknek végén a' 15 helyett csak 5 kell olvasni.

A' Világnak köllös közepéről Bétsből.

Minthogy ugy vala az előre való el-nézés, hogy a' Felséges II-dik *Leopold* ezen hónapnak 10 dikére Bétsbe érkezzék, tehát jelentés tétetett vala a' Haza nagyobb oszlopjainak u. m. Kárdinál és Primás Hertzeg *Bathyány* Ur ő Eminentziájának; az Ország Birája *G. Zitsy* Károly, és a' *Tavernicus Vég*h Ur ő Excellentiájoknak, hogy ezen időre Bétsben jelennének-meg; kik már 10 dikben; az Horváth-orzági *Bán G. Balassa* Ur ő Excellentiájával itt is valának, és az Erdély-orzági nagy Hertzegségbéli fő Kormányazó *Gr. Bánffy* György Ur ő Excellentiája is még itten mulatoz. — Ő felsége még 10 dikben meg nem érkezik Bétsbe de má, u. m. 12 dikben estvére nagy készületekkel váratik; itt várják ő Felségét a' Tseh és Stájer-orzági Státusok Députátussai egy egy nagy Levéllel. — Az Hadi Présés *Gr. Hadik* Ur ő Excellentiája tegnap utolsó-kenettel készítették-el, ma pedig u. m. 12-dikén reggeli 3 fertály a' 8-ra meg-halálozék. — — *General Engelhauszt* halálra ütötte a' Gutta. — — — — A' F. Udvari Kantzellária is ugyan; de kivált a' Budai Helytartó-tanáts-szék, a' Budai Levelek-szerint, olly szorgalmatos foglalatosságok között vagyon, hogy ottan ottan egész északáig rend-kivül való gyűlés tartatik.

A' Budai Levelekből szóról szóra ezt olvassuk; mely Mártz. 2 dikán érkezett Budára: „Februáriusnak 13-dikán egy igen nagy innepet tartának a' Belgrádi Görögök. Ezek a' Dákusok első Királya-
nak

nak Sz. *Istvánnak* testét ekkor nyerék vissza Görög-országból Belgrádba, melyet igen nagy pompával, az ide való Görög Püspöknek és 130 Kalugereknek kísérek alatt bé vivének a' Görög templomba. — Ezen tudósítás már a' Budai Ujság előtt egynéhány napokkal meg-érkezett vala Bétsbe; de mi hitetlen Bétsi *Tamások*, 'sebbe dugni kívánván ujjainkat, nem akarunk vala ennek hitelt adni mind addig, míg most a' Budai közönséges ujság Levélből nem olvassuk. — Hogy *Gládova* az ellenségtől körül vétetett és meg-is vétetett volna nem igaz. Hogy *Orsova Sturmal*, az az: Vár megmászással vételsék meg, el - végeztetett. Már erre szükséges készületek és egynéhány Bataliónak mentenek Belgrádból. — A' *Gréfen* seregéből egy osztály *Lesnitzába* ment, a' Kurir és Staféta egymást éri a' Toth-orzági seregek között; mint hogy a' Törökök *Bányaluka* körül számofon gyűtenek öszve.

Szebenből Febr. 26-dikán azt írják, hogy a' tartalékba lévő ágyuzó sereg és eszköz, mely *Medgyesről* ez előtt egynéhány napokkal érkezett vala ide, indul *Rimnikbe*. — Oláh-országban a' tél már ugy meghódolt, hogy a' seregek a' mezőn táborozhatnak. — B. *Thugot* máig-is Bukoreiben vagyon, Már nints kétség benne, hogy a' békesség' szerző gyűlés Jász-várofsában egészízen el-bomlott, és hogy 3 dik tsatázásra fogunk fegyvert rántani, mely minden környülállások-szerint igen idején fog el-kezdödni. — H. *Hohenlohé* már Febr. 26-dikán *Szebenből* Béts felé vette útját, azért minden órán itt

lézen. Ezen Kedves Erdélyi Vezér más vezérséget kap magának, az Erdélyi vezérség pedig H. *Koburg* alá adatik. *Fábris* és H. *Hohenlohé* egymás után 2 kedves vezérjei valának Erdélynek.

O-Grádiskából 18-dik Febr. „Ez előtt mint egy 8 napokkal, egy katona, ki Levelekkel küldték-el, a' Száva partján *Szvinjárnál*, 8 Törököktől el-fogottaték és *Bányalukába* viteték. Azon hajót, mellyen ezen Törökök hajókáznak vala a' parton hagyták, és tsudálatos — ezen hajó 8 ökör bőrből nagy mesterséggel vagyon készítve, mellyek 2 darab fára vagynak szegeztetve, és ezen még eddig nem látott hajón 16 emberek igen könnyen hajókázhatnak. — A' *Bányalukai* Törökök minden féltöbb portékáikat költöztetik *Szérájovába*, mi pedig *Grádiskába* a' minden féle eleségbéli dolgok' öfzve szerzésében szorgalmatoskodunk.

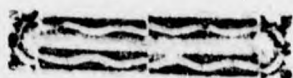
Amaz nem tsak a' hazában, hanem az idegen nemzetek előtt-is már 3-dik esztendő-től fogva katonai virtusai által esmeretelsé lett, és a' kinek képét idegen országban le-festve árulják és tsudálják, ezen valóságos Magyar vitézről *Obester Gróf Nemesről* írják Erdélyből, hogy mind olyan helyen tartóztatta az irigység az el-múlt esztendőben Erdélyben, a' hol a' harmad-idején nyert hírét nagyobbra nem nevelhette. Kérte Generális *R...*, hogy komendálja őtet H. *Koburnál*, az elől vigyázók' Kormányozójának, *Kienmáyer Ur* helyébe, (a' ki már most a' *Lövenehr* Regimentjénél *Obester*); de azt felelte az említett Generális: „*Gróf Uram még igen ifju annak, a' mi akar lenni.*” —

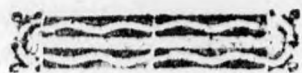
Follyamodott azért egyenesen a' Hertzeghez, a' kő legottan Bukoreltbe hivatá, két nap egymás után asztalához méltóztatá, és kérését tellyesíté! — Most már az Argis vize mellett várja a' jó alkalmazhatóságot, mellyel az eddig nyert érdemeit újjakkal tetézhesse. A' vezérlése alá bizott sereg 2 Svadrom *Barkó* Húszárjaiból, 3 Kompania gyalogságból, 529 Arnautákból, 83 Stutzosokból, és 4 ágyukból áll:

Nagy Várad. Febr. 4. dikén olly nevezetes vármegye-gyűlése tartaték itten, melyhez hasonlóról talám a' Historiák sem emlékeznek. Fel-olvasított leg-előbb a' II-dik *Joséf* Kegyelmes Levele, mely után a' K. Komissárius az ő Felsége kívánságát adta elé. Ekkor fel-kele idősbb Pekh-ujfalusi *Pekhy* Imre Ur, egynéhány érdemes Tábla Birájával, és olly beszédet tartá a' Státufok előtt a' mostani környülállásokról, hogy az érzékenyebbek gönyhullásra fakadának. — Egy nappal a' gyűlés előtt Magyar Bál tartaték, hol mind a' 2 nembéli Magyar nemesség Magyar öltözetben jelenvén-meg, Obester B. *Petrás* Ur igazgatása alatt, a' Gr. *Teleki* házánál egy igen szép mulattságot tartának.

Igen szép vólt ebben az igazán nemesi mulatásban az is, hogy a' Nemellég nagy báráttsággal viseltetett mind végig a' jelen vólt német Katona Tiszt Urakhoz is. — Nem is kívánja azt az okos Hazaiszeretet, hogy a' nem Nemzetünköl való Ember Társainkat, éppen tsak azért, hogy nem Magyarok, meg utályuk 's gyűlölyük; a' kik közül valójában jobb itélettel 's gondolattal vagynak sokan felöllünk, mind némely tsak névvel Magyarok !!!

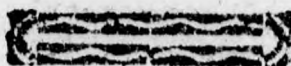
Hogy, a' mint a' közelebb költ Kurir-is jelentette vala, a' Gallitziai tábor az első Generálifól fogva a' leg-alább való Markotányos Aszfonyig, az első parantsolatra készen tartatik: — hogy Lemberg éjjel nappal fántzoltatik; hogy a' Lengyelek szélső váraikat, az óltalomra meg-kivántató minden dolgokkal erősítik: — hogy a' Prufzszus Király minden Sléfiái erősségeit akár mely ostrom' kiállítására alkalmas állapotba helyheztetni parantsolta, azoknak minden fántzait ágyukkal rakattya, melly végett 30-ezer Thalérokot rendelt-ki: — hogy a' Saxoniai Válofztó Fejedelem népét minden mozdulásra készen tartya: — hogy a' *Svekus* Követ a' Dániai Udvarnak nyilván tudtára adta, hogy az ő Ura a' *Svétziai* Király, az Oroszok ellen az hadat, tovább-is egész erővel folytatni szándékoznék: — hogy *H. Koburg* szerentsés meggyógyulása után, a' maga és *G. Suvarov'* azon már tudva lévő hadi-mestersége-szerint mellyel még eddigelé a' Törökkel mindketten meg-támodva nem pedig meg-támodtatva hartzoltanak, a' folyó hónapnak már elején szándékozott egész erővel a' Duna-felé közelebb mozdulni, és a' mint a' készületekből hozzá lehetett vetni, előbbször-is *Gyiurtso* ellen serege' mérgét kiöntetni: — hogy a' Brüni *Bankál* Hivatal a' Bétsi fő Bankó Directionak olly tudósítást tett, hogy a' Bankó Kafsáról és egyebekről olly rendelést tegyenek, hogy nekik az orrok előtt a' mozgó ellenség — mindezek nem titokba rejtett dolgok — és ki ki láthatja, vagy leg-alább sajdithatja a' környülállásokat. — Ezen Levél pedig egyenesen hozzánk érkezett: melly így van:

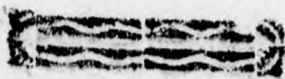
„ *Tsernovitz — Kedves Jó Barátom!* — „ Mi-
 nekutánna Generál *Ventzel Collorédó* és *G. Alvintzi*
Lembergbe meg-érkeztenek volna, azonnal el-kez-
 dődék a' városnak *Battériákkal* való meg-erősítte-
 tése, még ugyan a' *Gallitziában* rendelt seregek
 mind meg-nem érkeztenek, de minden órán várát-
 tatnak, tsuda dolog! teméntelen *Magazinumaink*
 vagynak a' *Lengyelek* szélen minden őrizet nélkül,
 még-is leg-kifsebb kárt-is még ez ideig nem szenved-
 tünk, hogy pedig a' *Lengyelek* még félig fintsenek
 készen az igaz, a' mely *Regementek* pedig készek,
 azok *Ukránia-felé* vonták magokat, *Svanetz* és *Ka-*
miniek körül pedig mint egy 4000 fegyveresek fe-
 küsznek. *Moldován* a' tehreh felette nagy, mert it-
 ten minden parasztnak kelletik a' maga *Muszka*
 katonáit táplálni, minekutánna pedig a' paraszt az
 élelem dolgában *Banquerotta* lett, el-költöztetik há-
 zától a' *Muszkát*. Ezen terhet még a' *Czigányokkal*
 is érezteti *H. Potemkin*, a' ki-is 2000 vas-művele-
 ket egybe gyűjtván, *Januáriusnak* 23-dik napján
Belsarábia-felé a' fekete tengerhez le-indította,
 hogy ottan 1000 és egynéhány apró sajkákat meg-
 valozzanak. Sokan a' *Muszka Tisztek* között ké-
 redzettek haza menni, mellyeket minden vonago-
 tás nélkül *H. Potemkintől*, illy felelet mellett meg-is
 nyerének. *Jó szível el-botsátom kegyelmeteket, mert*
wegen Nemzetbéli Tisztekkel és Muszka Gránátéro-
sokkal van reménységem, hogy az ellenséget meg-ve-
rem. Az említett *Hertzeg* minél hamarább indulni
 fog a' tengerre 10 válogatott emberekből álló *Re-*
gimentekkel, és ugy hallatik, hogy a' *Komandot Ge-*
 ne.

nerál *Suvarovra* bizza. A' békelességről való tractá-
ról leg-kisebb sem hallatik, sőt inkább nem szün-
nek meg naponként az ellenséges egyben ütések,
csak ez-előtt is 8 napokkal ki-ütvén Braila vidéki-
ről egy néhány Törökök az egész Foksán környé-
két úgy fel-lármázták, hogy még a' Fontanelbe lé-
vő nagy Spittály-is, a' maga hátra húzásáról pa-
rantsolatot vett, ezen lármával el-vezítettünk 1
Káplárt és 6 köz-embereket; a' Törökök közzül
pedig semmi sem maradt. Az ország *Commissáriá-*
tussa (az ország' igazgató Biztosai) ismét vizsza húz-
ta magát Csernovitzban, hogy egyszermind a' Gal-
litziai Armádiára-is figyelmezhessen. Bukorefnél-is
történt valami, de mivel nem vagyok egészen bi-
zonyos a' dologban, nem-is tézek emlékezetet ról-
la. Élly szerentséfen kívánja, s. t.

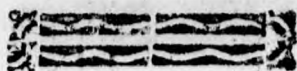
Szombathely 4-dik Mártzy. — Kedves jó Bará-
tom! — Be igen kívántam, hogy ezen folyó hónap-
nak 2 — 3 és 4-dik napján Szombathelyen a' N.
Vas-vármegyei-gyűlés alkalmatosságával jelen lettél
vólna; rész-szerint azért, hogy N. Magyar szivedet
tellyes örömmel meg-tölthetted vólna; rész-szerint,
hogy az itt történt dolgokat hallván, és tapasztal-
ván szokott folyó ékes szóllásoddal érdeméhez ké-
pest le-irhattad, 's a' fohajtó Magyar közönséggel
közölhetted vólna: azonban az egész dolognak
follyamattyát, különös örömünket, ennek kör-
nyékező állapottyát, 's okait rövideden előtted le-
rajzolom, vedd kedvesen, és ha tettik, szapora le-
írásának adj kellemetesbb le-ábrázolást. — Második
napján ezen hónapnak nagy számu sokasággal min-
den

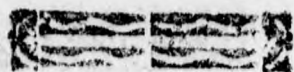
den Státusfokból, és Rendekből öszve-gyűlvén, már 8 órakor el annyira meg-tellett a' nagy Palota, hogy 10 órakor, melyre a' gyűlésnek kezdete vala rendelve, a' Mágánások, és Nagyobbak a' nékik készített székükhöz alig juthattak, kiknek oda érkezésekkel leg-ottan Ord. V. Ispán Ur öszve-jövetelünknek okát rövid kellemetes beszéddel a' Státusfoknak, és Rendeknek Magyar nyelven eleikbe terjesztvén, el-olvasztatott azon minden érzékeny sziveket illethető kegyelmes ki-terjesztett meghatározása boldog emlékezetű Fejedelmünknek, mely által hajdoni szabadságink rész szerint vissza adattattak, rész szerint azoknak vissza-adattása Királyi Sz. szónak petséttyével ígértetik. Mely nagy örömet, 's különböző különböző-féle változásait lehetett itt látni az ábrázatoknak? az egész gyülekezetnek szemeiből nyilván ki-tettettek, az öröm, fájdalom, 's a' keferüsséggel egybe szerkeztetett érzékeny félelem, elannyira, hogy bövségesen észre-vétethetett a' sziveknek járása, mellyek a' jelenvalót az el-múlttal, és a' félénk jövődövel egybe kaptolták. Vége lévén a' kegyes ajánlás el-olvasásának a' Rendek mint egy mély álomból fel-serkendvén, tsak éppen kevés ideig egymás szemébe nézvén mint egy el-bámulva szóttalan maradának; mivel Mélt. fő Pásztorunk, az az általa K. B.! ékessen szólló *Fenelonnak* neveztetett *Szily János* Ur az egész gyülekezetnek nevében, 's akarattyával a' mindeneken uralkodó nagy Urnak hálát adván, a' meg-hólt Fejedelmnek utolsó Sz. igyekezetét, 's kegyelmét áldván az egész gyülekezetnek köszönettel való hangzó szó-

vait maga után húzá. Ki minekutánna az Ország-
nak törvényeiről, ezeknek el múlászthatatlanul va-
ló meg-tartásáról, a' Király, és Ország-szövetség-
géről, a' fok vizontagságokról, félhető visszavo-
násairól az ígéreteknek, az Ország-gyűléséről, több
más fő, 's alacsonyabb rendű személyekkel jó ide-
ig bőltsen, 's ékesen beszélgetve vetekedett, meg-
mutatta ismét világoson, hogy a' Fejedelemnek bá-
torságos, és álhatatos boldogsága egyedül az alat-
ta lévő népnek alázatos buzgó szeretetében helyhez-
tethetik, mellyet egyedül az Uralkodónak bőlts ke-
gyesége vonzhat maga után, és hogy majd talám
minden Nemzetek felett tulajdona az a' N. Magyar
szivnek, hogy ha szeretetét tapasztallya Uralkodó-
jának, hivsége soha tsorbát nem szenvedhet, buz-
gón és fontosan szollottak itt lokan minden rend-
béliek, de kiváltképpen ki-mutották magokat mint
ékes szollásokra, mint buzgó N. Magyar szivekre
nézve Mélt. Gróf *Tzapári Péter*, *Szent Györgyi Hor-
váth Sigmund*, *Ebergényi István* Confiliárius Urak,
az N. Vármegyének nagyon szeretett bátor szivü,
's ékesen szolló tagjai *Vajda Antal* Assessor, *Her-
telendi János*, *Csáni Ferentz*, és *Balogh* fő Biró U-
rak, *Hertelendi István* Vármegye Ord. Fiscálissa,
's mások többen, kiknek neveit, ha mind fel-akar-
nám jegyezni, papiroslomból is ki fogynék. Egy szó-
val tsak edgyet sem lehetett találni, ki vagy be-
szédével, vagy bizonyittásával, éppenségesen ki-
nem mutatta volna Hazájához, 's jó Királyához
való buzgó szeretetét, mely egyéb-aránt is az e-
gész N. Magyar Nemzetnek örökös gyökeret vert

tulajdona. Hát édes Barátom! ha még azt az örömet szemlélhetted volna, melly egészen el-fogta a' Nemzetnek érzékeny szivét azon kegyes és kellemetes tudósíttásnak el-olvasztatására, mellyel bizonyosokká tétettünk, hogy Országunknak leg-drágább Kintse, a' már nagy időtől fogva számkivetésben tartatott Sz. Korona országunknak kebelébe Budára ismét szerentsélsen minden tsak az időtől engedtetett illeendő ditsősséggel vissza-helyheztetett! mely örömet, 's ettől származott Könyveknek gyöngyeit, ámbár jelen voltam, le-nem irhatom, tsak azt adom tudtadra, hogy leg-ottan mindnyájon fel-kiáltottuk a' *Te Deum Laudámus*, és az egész Státusok és Rendek a' fenn nevezett Mélt. Püspök Urnak önként való ajánlását örvendetes buzgó kérésekkel megelőzik, hogy 4 dikén, az az a' mái napon ezen Istennek különös gondvifeléséért, és róllunk való gondoskodásáért a' *Téged Isten mi ditsérünk &c.* szokott éneket meg-tartatni méltóztásék, melly megelőzett szándékát a' Státusoknak ugyan nevezett Mélt. fő Pásztorunk nem tsak bé-telleyesítette e' mái napon 9 órakor reggel, hanem hogy ez annál illendőbbben végbe vitelsék, még tegnap este a' mozsár-ágyukról rendeléseket tett, mellyek mind a' Sz. Misének áldozattya alatt négyszer, mind a' nevezett *Te Deum Laudámus*nak mind elein, ugy utólyán az ő harfogásokkal e' mái napon minden még egyéb aránt félénk füleket-is örömmel, és vigalsággal meg-töltettek. Melynek végével ismét a' N. Vármegye házához vissza tértünk, és ott több bõlts rendeléseknek tetele után a' Mélt. Püspök vá-

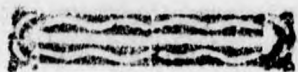

rához visszátérvén a' fok számos Vendégek minden Rendekből, kik közzé az itt lévő katonaságnak Tisztyei is számláltatnak, az el készített válogatott különös étkekkel, és meg válogatott borokkal jól tartatának, elől jött bezzeg a' régi Magyar öseink köszönetése, 's egészség' itala, előszer-is ugyan Sz. Koronánknak szerentsés vissza téréséért a' jó Tokaj bornak hörpentésével, melyre hét mo'sár ágyuk adtak menydörgő feleleteket, az után ugyan ezen mozgás között a' jövendő Királyunk (a' ki élyen, 's szeressen minket) egészségéért, 3-szor Országunk boldogulásáért, 4-szer Hertzeg *Kaunitznak*, 5-szer minden szomszédunknak, kik egy Fejedelem által vezéreltetünk, 6-szer Mélt. házi gazdánk egészségéért. Mellyek után vége lévén az ebédnek, láttuk hogy az egész Piatz tele az öszve gyültt községgel, és számtalan nevendékekkel, kik szüntelen a' Vivátot kiáltották, és hogy fáradságok hijában ne efsék, 's e' mái napról utobb meg-einlékezzenek, az nagy Szálának ablakai előtt lévő ugy nevezett Altánára ő Nagysága Vendégeivel ki-állván több forintokat szóra le közikbe, de már késő az idő, és én útban vagyok, holnap lesz pedig még a' Prothocollumnak el-olvasztatása, mellyet annyival-is inkább (más szorgos dolgaim-is lévén) meg-nem vártam, mivel azon dolgoknak és rendeléseknek minémüségét ugy-is nyomtatásból-is meg-tudhatni, és egyéb-aránt a' minapi-is rostában maradt. Azért kedves Barátom! Isten hozzád! a' jövõ hónapban többet.

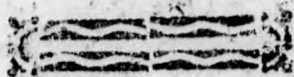

Külső-országai történetek

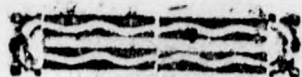
Franciaország. — Febr. 18-dikán, minekutána a' Nemzeti-gyűlés egy *Favras* nevezetű *Marchis*-nak tselekedete', mint az egész nemzetét meg-bántott tselekedet iránt meg-győződött volna, az említett *Marquis* a' következő büntetésre határozá: — hogy előbbfőz-is az ugy nevezett *Notre Dame* nevű templomnak főbb ajtaja előtt, egy ingben, hajadon fővel, és mezittelen lábbal, mellyére egy tzedulat ezen irással függesztve, a' *Státus* ellen zenebonát indító, Ifienét és nemzetét kövesse meg, az után pedig az *la Greve* nevű piatzon akasztassék fel. Midőn más nap a' *Ludvig* Rendjének keresztyétől előbb meg-fosztatván, az ítélettel előtte fel-olvasztatnék, az elején annak már nagy fel-szóval kiált vala: *hogy mind azok igazak nem vólnának*: halván pedig az ítéletnek végén, hogy halálra ítéltetett, már ekkor csak bámult, nem szólhatott, és nem mozdult. — A' Biró így szolla hozzája: a' *Kegyelmed* élete egy áldozat, mellyel *Kegyelmed* a' köz békeségnek tartozik, és már csak azon vigasztalást nyujthatom, mellyet a' vallás adhat; fordítsa azt *Kegyelmed* a' maga hasznára. Erre ő így felele: az én leg-nagyobb vigasztalásom az, a' mit nékem az én ártatlanságom szerez — én két femmire kellő emberek' rágalmazásainak vagyok áldozattyok — *Kegyelmeteket* (így szolla tovább, a' körülötte lévőkre mutatván) mindnyájon vádolhatom, ha csak ugyan a' *Kegyelmetek* meg-ítéltetésére, 2 embernek bizonyosság tétele elégséges. — Ezen semmit sem használó beszédgye után

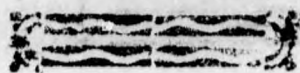
után arra a' helyre vitetvén, a' hol a' meg-szent-
tentiáztattak le-vetkeztetni szoktak, a' maga kön-
tönsén fellyül adatek réá egy fejer ing, kezei meg-
kötöztettek, strümfliji le-húzottak, és az említett
tzedula nyakába akasztaték. Meg-érkezvén a' Ho-
hér szekeren, Gyontató-papostól együtt a' fellyebb
nevezett templom elejébe, itt ötet nagy számu fo-
koság, örömébe kezeit öszve tsapdosván ilyen fel-
kiáltással fogadá: *jol esett! — jól esett!* — ő ugyan
ezen vad tselekedet miatt egy kevéssé magán ki-
vül tétetett, hanem a' papnak biztatása által tsak
hamar magához jövé, illendöképpen ki-mondotta
a' képeben el-olvasztatott engedelem kérésnek végén
ezen helyben hagyó szótskát: *igen is.* — Innen a'
vesztő helyre viteték, az hol meg-látván az akasz-
tó fát, így kiálta fel: *sokan vagynak akasztó-fát ér-
demlő emberek*: mely szókból az íteltetvén, hogy
talám valamit akarna vallani, vízfíza viteték még
egyszer a' tanáts-házhoz: de semmit sem vallott,
hanem az Istent és lelki-isméretét híván tanu-bi-
zonzságu, magát mentegette t. i. hogy mindenek
a' miket rólla az ő két árulói *Morell* és *Turkátz*
bé-adtanak hazugságok: — hogy ő a' Királyt sze-
rette (mely érzékenységgel meg-is fogna halni) és
annak nyomorult állapottya hatott vólt szivére: —
hogy egy nagy Ur, a' Párisi Novemberben történt
zenebona alkalmatosságuval, őtet magához hivat-
ván, és a' Királyi Familiának veszedelmes állapot-
tya iránt panaszolkadván, általa, 100 Ludvig ara-
nyok ígérése mellett, mellyeket a' nagy Ur az u-
tán néki meg-is adott, mint eszközzel élt, hogy a'

Sz. *Antal* nevű külső városban eredett zenebonát meg-tudhassa: — hogy azon 100 aranyok néki, noha ő nem tudta, a' Királytól adattanak: — hogy az említett nagy Urnak nem tetszén az a' tudósítás, a' mit ő a' külső város-béli zenebona iránt tett, azt a' Király előtt éppen ellenkező színekben adta elő: — hogy az említett nagy Ur néki az után tsak hátat fordított, mint más olyan Ministerek, kik az igaz mondás előtt fileket bé-dugják: — hogy ő ezen Urat nem nevezi-ki, tsak azért is, hogy ő szegény mint egyfzer már halálra sententziáztatott, ugy-is a' nemzet előtt tsak egy semmi-re kellő vádos embernek fogna tartatni. Több ehez hasonló beszédjei után nem kivánt egyebet, hanem hogy a' nép ismerné-meg őtet egy ártatlan áldozatnak lenni, a' ki Királyához viseltetett ártatlan hűségéért fogna meg-halni, és a' ki halálának okát, leg-inkább azon hazug hirnek tulajdonítja, melynek a' nép között való el-terjesztése, az Igasság ki szolgáltatásának ő iránta való el-tévesztését okozta. Ezzel magát az őtet halgató hazafiak jó emlékezetébe, feleségét és neveletlen gyermekeit gondviselek alá ajánlván, ismét hozzá kezdett ártatlansága keserves emlegetéséhez, így szólván: — az én ártatlanságom kétség alá nem tétethetik: én nem vagyok olyan gonofzságnak tselekedésére alkalmas, mellyel vádoltatom: de mivel látom, hogy áldozat kivántatik, nem bánom hogy a' sors reám esett, készen megyek a' véres vesztő-helyre, hogy kiállyam azon büntetést, mellyet nem érdemlettem: meg-adom életem' annak, kinek uval későbbre ugyan tsak

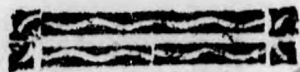
*tsak tartoztam, az meg-fogja esmerni ártatlanságot, ha meg-nem vonándja töllem kegyelmét. Ekkor 20 aranyókat adván a' papnak, hogy tömletzben lévő feleségének vigye, önként méne fel-felé az akasztó helyre, és ezek valának utolsó szovai: Uraim! Isten légyen hozzám irgalmas, ártatlan vagyok: nem kívánom, hogy jzánnyatok, de meg-érdemlem, hogy sajnállyatok: Hóhér láfs kötelességedhez. Ezek a' szivre ható beszédek, a' kő sziveket is tsak ugyan utollyára meg-illették: annyival-is inkább, hogy a' tanáts-háznál el-késvén a' dolog, későn estve 8 órakor végződött-el, és mint egy az idő-is szolgálta-tott valami belső irtozáft természet szerint a' szivekben. Az holt test az atyafiaknak vizsgálva adatott a tisztelséges temetségre, — Ez előtt-is nem igen régen Agassé nevü 2 testvérek a' nemzet ellen tett gonofságokért meg-ölettetvén, halalok után attyok-fijak kezébe vizsgálva-adatván, minden igazán ki múlt halandók köz-temető helyekbe tisztelségesen téteték-el. — Frantzia-országban ez-szerint meg-nyerte a' szegény büneiért meg-lakolt test, az ő minden holt testekkel közönséges egyetlen egy juftát, melytől őtet olly fok elztendöktől fogva a' képzelődés meg-fosztotta vala. — Azt-is minden tudja, hogy itt már ma valamely meg-öletett gonofz-tévőnek semmi büne büntetését annak attyafija nem hordozza, az az: *ha meg ette-is az apa az almát, a' fija a' ki belé se harapot, nem fél nállok hogy a' foga meg-váfsék belé.* Mind ezek azt jelentik, hogy a' világ erősen meg világosodott. — A' nemzeti-gyűlésből ki-rendeltetett és a' Királytól is meg-erősítetett*

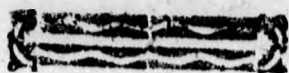
tetett közönséges polgári hitet mindenek nagy örömmel kezdik le tenni. Minden nagy Urak és Királyi vérből szármoztak o'fzolnak a' magok vidékjeikbe, ezen hit' le-tételére. A' *Chartresi* Hertzeg le-irván a' maga hitét minden egyébbtululsait le-törölé, és tsak ezt hagyá neve mellett: *Párisi Polgár*: mely mindennek tettzett. Az *Orléáni* Hertzeg is azon kérését küldötte a' gyűléshez Londonból, hogy néki-is polgári hitét a' gyülekezett fogadná-el. — Midőn egész *Páris* kívánva várná, mitsoda indulattal vétetüdnék a' szerzetesek el-töröltetése, ugy tapasztalá, hogy a' nemzeti-gyűlésnek ez iránt tett végezése, ugy nézetett mint valóságos jól-tétel. Az ifjabbak hajokat már előre nevelvén 's illendő köntöseket készittetvén, még azon estve a' melly nap a' dolog el-végeztetett, lak-helyeket oda hagyták, mások-is pedig többnyire tsak a' reggelt várták. A' kik a' Klastromba maradn' akarnak, erővel nem kényszerittetnek ki-menni, tsak hogy egy helyre kell költözniek a' férjfi renden valóknak, az Apáttzák pedig vólt helyeken ha tettzik meg maradni, meg-hagyatnak. A' ki-lépő Kolduló Barátoknak 50 esztendüs korokig 700 — 50 esztendős koroktól fogva 70-ig 800; — 70 esztendős koroktól fogva pedig hóltig 900 Livrák, a' regulázott szerzet-bélieknek pedig a' meg-irt idő változás-szerint az az 50 esztendős korokig 900; — azon tul 70-ig 1000: — ezen tul hóltig 1200 Livrák rendeltettek esztendőre, mely summa $\frac{1}{4}$ esztendőre előre adatik-ki.

Elegyes Belső Tudósítások.

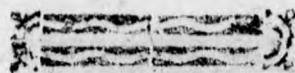
Az Auszriai Ház' felséges Ura II-dik *Leopold Péter*, valamint már meg-irtuk vala, a' múlt Pénteken estvéli 10 és 11 óra között szerentsésen Bétsbe érkezett. — Ugyan ezen napon reggeli 7 és 8 óra között, valamint már ezt-is irtuk vala, Romai Szt. Birodalombéli Gróf *Hadik András* Ur ö. Excellentziája, *Futaknak* és *Czerovitznak* Ura, a' *Mária Theresia* nagy Keresztes Hadi-Rendjének tagja, Ts. K. valóságos Titkos-tanátsos, egy Húszár' seregnek Ura, Feldmarsal, és a' Hadi Tanátsnak Préfesse, életének 79-dik esztendejében örökösön elalvék, kinek már holt-tetemei *Futakra* le-költöztetvén a' temettségre, közönséges halotti pompája Bétsben a' múlt hétfőn kezdeték, a' midőn minden itt találtató hadi-nép fegyver-nélkül, hadi-rendben, egész parádéval, a' Hadi Kantzellária mellett lévő Templomba bé-gyülvén, a' rettentő sokaságú hadi-nép miatt tsak kívül ezen piatzon-is alig lehet vala meg-fordúlni. Itt jelenének-meg az itt lévő főbb Urak, Hadi-tisztek, mind a' 3 Testörzök sereg s. t. és ezen halotti pompa 3 napokig tartá. — Edgyik Kurir jö, a' más 3 indul — 's azonban rendelés vagyon, hogy a' többi-is magát indulásra készittse, olly nagy az Udvarak között való Kurir költsönözés. A' N. M. K. Testörzö seregbéli Hadnagy *Török Mihály* Ur tsak a' napokban érkezék vissza a' *Vürtembergi* Hertzegtől, ki azon örvendetes izenettel küldetett vala oda, hogy a' *F. Erjébeth* H. Afzszony szerentsésen szült légyen; de a' mely örvendetes

detes izenetet, más napra virradolag egy *Staféta*, mely ezen szerentsétlen H. Afzszonynak halálát viszi vala, kerferves gyászra és véletlen siralomra változtatván, ezen örömmel tellyes Udvar gyászban öltözék. A' szülésnek szerentsés hírével megérkezendő Kurirnak számára már előre egy igen szép arany *Pikfist* készítettett vala ezen Udvar ajándékba, mellyen metzve a' szülő és születtetett vala más dolgokkal ábrázolva, és a' mely *Pikfis* mint egy 70 arannyokra betsültetik. Midön más nap a' szomorú hir a' szerentsétlen *Vürtembergai* Hertzegi Udvarba érkezett, bé-hivatja ezen nagy Lelkü Hertzeg a' nevezett Testörzö Urrat és Kurirt, által adja néki az arany *Pikfist* illy szókkal: A' Léányom ugyan már meg-halálozott; de mivel az ő szüléséről hirt hazónak szántam és készítetttem ezen *Pikfist* végye jó neven.— Bétsben az a' hir indült-meg a' héten, hogy a' N. M. K. Testörzö vitézek háza egészfen az istálokig fogna építettni, melyre már a' Kamara 180-ezer forintot ki-is szabatt volna; a' Gárda Tiszteknek számok most az Ország-gyüléséig megint 60-ra szaparittatnék, a' koronázás után pedig 120-ra, mint vala hajdon, és ezek közzül 20 mindenkor Budán a' Szt. korona mellett fogna maradni. Most, a' jelen-való időben, ezek között a' terhes Udvari szolgálataik között tsak 8 Magyar Gárda Tisztek valának Bétsben, minthogy a' többi a' tsatázó mezőre szállott vala, és ezeknek éjjeli nappali szolgálataik olly terhes vala, hogy 4 nap-is egy más után nem vala annyi idejek, hogy a' veres-nadrágot le-velsék. Már a' Gárda szabójának parantsolatja-is

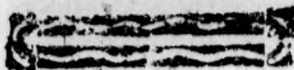
vagyon 60 Tíztre való Uniformis eránt. Ez a' N. sereg egész Európában az, melyről még eddig minden idegen Nemzetek azt vallották, hogy ehez hasonlitható Testörzö sereg egy földi Fejedelemnek fints több a' Világon; tehát illő hogy ezen Nemzetünk ditséretére és gyönyörüségére szolgáló Nemes Magyar sereg már valahára megint talpra ályon, és hogy az ezekben lévő tagok mind igaz nemes — nemes indulatokkal, belső és külső természeti ajándékkal felruházott, mint hajdon, a' F. Kantzellária által megvizsgáltatott igaz Hazafiak légyenek; kik azen N. Nemzetnek betsületét minden idegen Nemzetek előtt magok előtt hordozzák, és hogy többé a' ne történhesen, hogy valamellyik Hazabéli Méltóság Királyunk küszöbében meg-szollitván az ott álló Magyar Testörzöt magyarul, 's azt kérdeven tőlle: *itthon-é ő Felsége?* azt felelje mérgesen: *ich kann nicht ungarisch* — én nem tudok magyarul! — Lengyel Testörzö tsak 2-tő vagy az Udvarnál a' jelen-való időben, a' többi mind a' Tábornál. Ezekről-is az a' hir, hogy vagy helyre állittatnak, vagy ha Gallitzia és Lodóméria Magyar-országai igazgatás alá találna adadni, ezek közül-is bizonyos számmal a' Magyar Testörzö sereghez adatnának, mint Erdélyből. — A' Bétsi Gombkötő mesterek azon panaszkodnak, hogy azüftet és aranyat, ha fejekre állanak, sem találhatnak elegendőt a' Magyar öltözeteknek készítéséhez. Teli minden szabónak a' háza pasztóval — a' Tszimadiák 100-onként tsinálják a' sárga és piros tsizmákat — a' Kard-tsinálónak ninte elegendő keze

a' nagy Magyar kardoknak készítésekre — a' ki soha életében Magyar köntöft nem vett a' testére; most egész Udvarát abba öltöztette — tsak a' koronázás után le ne hánná, mint sokon eddig tselekedtek, és ujra Frantzia *Sápopát* ne venne kezébe ?? — *Aurea mediocritas* !! arany középízerőség !! az a' bóldog — ki erre vigyáz. A' dolognak belső ereje nem abban áll, hogy az én nadrágomon 600 ling arany-borittás légyen — hogy azt az arannyot és ezüftet, mellyet a' Felső Bányai 's más Magyar kösziklából magunk ki-ástúnk, más Nemzettől arany fonalban 4 árron hozzuk vízfíza, és testünkről megint porba hullassuk — nem abban áll — hogy a' Nemes a' Paraszta a' kortsmán azon vetélkedjék: kijé a' Haza' feje ékelsége a' Sz. Korona ? hogy mi más Hazánkba lévő nemzeteket meg-utállunk és azokkal illetlenségeket tselekedjünk; hanem abban áll a' valóság, hogy ezeket is nyelvünk' és köntösünk' által igaz Magyarokká tegyük, hogy egy más között [öszve-vetett vállú meg-edgyezés, el tántorithatatlan álhatatofság, előre való vigyázás, tsendesség, békesség — és hazafiak között való valóságos szeretet légyen, hogy a' közönséges bóldogság ne fővényen, hanem kemény kösziklán épülhesen. Vagynak egy néhány Leveleim, mind Erdélyből, mind Magyar-országból, mellyeknek itt vólna helyek, de a' mellyek soha a' rosta-jukon által nem húlhatok; azért, tekintsünk egy Nemzetünk oszlopjára.

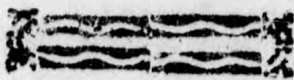
Kedves Kurirom! Kedves Atyámfia! Hald-meg azokat a' szókat, mellyeket én hallottam; és es-
mer-

mertsd-meg azon Hazánk' 's Nemzetünk oszlopját a' mi Hitünk sorfósaival, kik közzül talám eddig sokon tudatlan bal-ítélettel lehettek ezen Nemzetünk oszlopjáról. — Heves Vármegyében ezen hónapnak 3-dikán kezdettünk közönséges Vármegyegyűlést tartani, meghólt Fejedelmünknek parantsolatja szerint, minden jufsunknak 's eredeti törvényes szabadságunknak helyre állításában. De azon parantsolatban ő Felsége 3 ki-fogásokatt tett; u. m. a' türeelmet, a' Papok' igazgatását, és a' jobbágyok' szabad ki-költözhetését maga számára tartotta. Midön 5-dikben ezen 3 punktumokon a' Ns. Vármegyé tagjai vetélkednének, Kegyelmes Fő-Ispányunk Egri Püspök Ur ő Excellentziája, törvényünk szerint ezt mondá: „ A' Protestánsoknak valóságos igaz törvények vagyon, és ezeknek az ugy nevezett türedelemre semmi szükségek nintsen; ezek a' mi Atyánk-fiai, Hazánk-fiai, *Fratres sumus in Christo!* Atyafiak vagyunk a' Krisztusban! Ha ez a' nagy fő Pap az Egri Püspök — ha ez az Hazánk' 's Nemzetünk' kemény oszlopa Gr. *Eszterházy* Károly az ő tsak névvel és születésből történet-szerint esett névvel különböző Hazafiait attyafinak szollitja — meg-emlékezzetek kedves Olvasóim! nem *Kálvinisták*, nem *Lutheránusok*, nem *Pápisták*, hanem egy-mást szerető, egy Krisztusnak nevéről nevezetű Keresztény Magyar Atyafiak és Hazafiak vagyunk! egy-mást szeressünk, és a' mi Nemzetünk' Ői jufsát öszve-vetett vállokkal óltalmazzuk; egy jó szivű Hazafi sem *Tollerátus* — mind *receptus* — ugyan azon egy idvezittőben hívő Keresztény Atya-

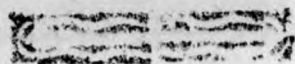

fi — tsak prémmel és gallérral különbözünk egy mástól, mint a' Tsászár hadi-sergei: a' ki pedig nem jó Hazafi, már a' tollerátusnak sem jó. — A' köz-katona a' magyaró-fa botról esmeri Káplárját, a' tudatlan paraszt köntölséröl Papját, és a' külső jelekről vallását — a' Tudosok és okosok pedig egy értelemben vagynak — tsuda, hogy már egyszer nem akarunk okoson és felebaráti modra gondolkozni — Tükör előttünk a' Frantzia! minyájon jó Hazafiak, egy mást szerető atyafiak légyünk.

Ha a' *Belgrádi Szabatsi, Négotini* 's több ezen vidékek-felöll érkezett tudósíttásokat egyben vettyük, tsak az jön - ki belöllök, hogy a' Törökök az idén nem akarnak a' mi jénkektől meg-előztetni. A' Timók vizénél olyan készen mutattyák magokat lenni, hogy a' miéinkeknek szüntelen résen kelletik füleiket és szemeiket tartani a' minden szempillantásban eshető véletlen meg-támodtatásra: és noha tollünk-is bátran váratnak, melyből az eshető tsatának szerentsés végét várhattyuk, tsak ugyan ezen egyetlen egy boldogságon u. m. népünknek egészséges állapottyán kívül, tsak ez edgyel szerentsések itt fekvő vitézeink, hogy az nyárat, telet, napot és éjszakát nyugodalom nélkül tölteni, a' hideget meleget, és szomjuságot 's több ehez hasonló nyomoruságot ugy nézni mint követő társokat, megszokták. A' Törökök minden nap éjfél után 2 órakor a' lárma helyyen meg-jelenvén ott mulatnak egész egy óráig nap le-mente után. — Könnyen meg-esuetik, hogy a' mi népünk ezen öfzve-gyült Török sergen fog | előbbször | probát tenni, melly ha
sze.

szereletséfen menénd-ki, az után *Orsova* semmi akadályunkra nem lészzen 's még *Viddin*-is igen kevésre. — Ha szinte nem igen félhetni-is tölle, hogy *Belgrád'* ostromlására egy hamar *Török* sereg érkezhetsék, tsak ugyan 3 hufz - hufz ágyura való általmazó töltések készittetnek a' városnak arról a' feléről, melyről az ellenség közelithetne hozzá, és egy mély fántz-is ásatik, söt azt-is beszélik, hogy a' *Száva* vizének egy részével *Belgrádnak* a' szároz felöll való része-is körül fogna vétetni. Ide a' *Generálifok* szüntelen váratnak: *Blankenstáin*, *Benjovszki* és *Dávidovits* számára a' szállás már készen vagyon: ezen utolsó fogja a' *Belgrádi* egyik *Brigádát* viselni. — Közelebbről *Szérimből* 20, *Szabátsból*-is 2 *Inzsiner* tisztek indulának *Tseh-ország*-felé. — A' *Pétervárad*i *Regementnek* egy *Batalionnya Orsova*-felé, a' más pedig *Tzvornik*-felé indulandó: itt-is zenebonáskodni akarnak a' *Törökök*. — Ezen tudósittók közzül egyik így végzi a' maga *Levelét*. — Ha az ellenség, mely egész erővel és nagy számmal láttatik magát mutatni, majd minden *Német Regementeknek* *Tseh-ország*-felé való elmenetele után ebben a' táborozásban is töllünk semmit vizsgálza nem nyér, petsétes *Levellemmel* mérem fogadni, hogy soha velünk semmire nem fog menni, 's a' t. *Budáról* ezen dolgok iránt így irnak: — Az egész *Bánátuli* sereg mozgásban vagyon: rész-szerint *Schupánekhöz*, rész-szerint pedig *Gládovához* nyomul. A' *Gládovánál* öszve-gyülő sereg, 2 *Batalion Pálfi*, 2 *Bat. Latterman*, és 2 *Illiriai Oláh* határ-örzök *Batalionnyából*, a' *Vürtemberg* *Dragonys* *Re-*

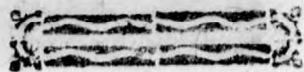

gementből és az *Erdödi Húzároknak* néhány osztályából fog állani. *Károlynak* egyik Batalionnya már Mártz. 1-ső napján meg-volt érkezve Méhádiánál, és 4-dik ment által a Dunán. — *H. Hohenlohnak* az Erdélyiek előtt volt kedveltségben való tartatásának jeléül hozzák azt is a' többi között elé, hogy 26-dik Febr. lett el-indulásakor a' Szebeni Polgároknak nagy fergétől a' Vár kapujában már előre váratván, attól ló-háton egészfzen a' város határ-széléig kísértetett: és hogy az ide való fő Nemességnek kívánságára a' Hertzeg magát el-indulása előtt le-festetven, már most ezen Portrénak megszerzése végett, igen sokan tettenek reudéft. — Slávoniaból 25-dik Febr. A' Bányalúkkai Törökök úgy biztattyák magokat, hogy a' mit a' Keresztények töllök 2 ezrtendők alatt el-foglaltak, ök az idén annál sokkal többet fognak vízfíza venni, azonba pedig költöztetik bé felé *Trávník'* és *Sérójo-hoz*, a' mijek vagyon. Készítetik sok apró hajótskákat, de ezekkel-is bajos lévén az által jövedel, annyival-is inkább hogy nem igen tudják az által hajókázókat ágyujokkal óltalmazni, tsak az szároz részek felé kezdenek ismét nyomálni. Most a' Keresztényekkel valamivel betsülletelebben kezdenek bánni: meg-engedik nekik, hogy magoknak minden vasárnap Misét olvastassanak, de nem Bányalukában benn, hanem a' szabad mezőn. Közöttök egy Mife-mondó Frantziskánus, nem külömben néz-ki, mint a' valóságos *Muselman*: öltözete mint akár mely fő Töröknek, Bozniai süvege, bajusz, derekán pedig hozfízu kéfe, kardja és pifstolyai: tsak ugy isméri az ember ki légyen, ha süvegét le-tanállya venni, a' lágygyáról. A' Frantziskánusoknak Püspökje is vagyon köztök: de sokat kell még is szenvedniek: nem hisznek nekik a' Törökök: tavaj egyet közzüllök nem tsak ártatlanul meg-löttenek, hanem még 200 forintot is fizet-tettenek magoknak a' vériért.

Költ' Bétsben 17-dik Mártzy 1790.

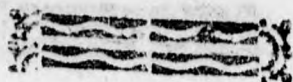
Elegyes jegyzések.

Az egész Világ fonákul öltözött köntösben halgat — az előre látni kívánó Politikusok suttognak, és várakozással tellyesek. — A' ki egész Bétset most ölzve keringi, és a' lafsú beszédet nem halja, semmi ujságot nem tud; tsak azt látja, hogy a' külömbb-féle nemzetek fő Tagjai járnak itt alá's fel, hogy a' Vár lántzában a' leg nagyobb köfal törő ágyukat és gollyobifokat szekerekre rakják és viszik — Tseh-ország felé, a' nem tudjuk mit költötető, bé-ernyözött hadi-szekerek szüntelen mennek — a' le-felé szándékozó Réklutákkal szüntelen tömve a' *Leopold* Várofsa — a' hajók tábori-sátorokkal rakatnak — egy szóval a' leg-nagyobb hadimozgást szemléljük, 's azonban még-is a' leg tsendesebb békelességről álmadazunk. — Bizonyos békelesség' szerető Politikusok, a' mostani ujj-környülállásoknak nyughatatlan nyofzollyáján, ugy képzelődnek, hogy az Auszriai Ház a' Portával minden órán békelességre lépne; minthogy már most Spanyol, Francia, Nápoly és mind a' 2 Sicilliai Udvarok vérzerint való Attyafia lévén; a' Portának-is a' 2 Tsászári frigyos Udvarok ellen rugodozni még nagyobb veszedelmekre fogna lenni. Hogy ezek a' Politikusok, a' Lengyel, Pruszszus és Anglusai lehető izetlenséget is el-gátólhassák, azt-is ide álmadják, hogy a' mi Udvarunk a' Pruszszus Király Leányát *Friderika Vilhelminát*, egy Auszriai Hertzegnek élete Párjául el-jegyezni kívánván, nem tsak a' fogorságba lépett Pruszszus Udvarral, ha-

nem az ennek Udvari notáján tántzoló Lengyelekkel-is tökéletes tsendefségben fognánk lenni. — Ezek mind eddig tsak álmak, de nem meg-lehetet-
lenek — kivált ha más rendbéli Politikusok azt nem álmadoznák, hogy Német-ország fokkal na-
gyobbra akar nyújtazodni, mint ér a' maga lepe-
dője — és ugyan azért még a' Romai Király ko-
ronázásról-is semmi bizonyost nem tudunk. Ezek
mind olyan dolgok, mellyeket 3 hónap fog el-vál-
loztani, midőn II dik *Leopold* törvényesen meg-ko-
ronázott Magyar és Tseh Király lészzen, mely el-
ső koronázás tsak alig, ha a' jövő Juniusnak 26.
dikáig nem lészzen, a' mint erről minden órán az
egész Haza a' felsőbb póltról fog bizonyos tudósi-
tást venni — és sokan ugy vélekednek, hogy a'
Magyar országi-gyűlés igen rövid idő alatt fogna
végbe menni, minthogy Felséges II-dik *Leopold* a'
Hazának minden törvényes kívánságait tökélete-
sen tellyesíteni kívánná.

A' Bukoresti Levelek-szerint ugyan igen kevés
reménység vagyon a' béketséghez, hol a' H. *Ko-
burg* tábora már nem tsak fülelő talpon áll, ha-
nem még a' múlt hónapban Gyurtsonál a' Törö-
kökkel ölzve kapván, azokból 200-at le aprittának,
és 20-at fogságra vivének. — Belgrádban olly szor-
galmatoson dolgoznak, hogy Májusnak utóljára az
egész Vár kész légyen az ellent állásra — és ugy
értjük, hogy az idén a' Török ellen tsak óltalma-
zólag fognánk lenni, melyről már rendeléseket-is
tétettek volna. — Az Erdélyi Kormányozó Gróf
Bánffy György Ur ő Exellentziája minden órán indu-
ló-félben vagyon viszsa Erdélybe; Gr. *Teleki Sá-
muel* Ur ő Excellentiája Biharba, Iffjabb Gr. *Ká-
roly* Urnak pedig tegnap indula meg holmijét vivő
hajója. — H. *Hohenlohé* Bétsbe érkezett.

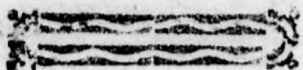
A' következendő tudósítás fordított szóról szóra a' Koloniai Ujjság-levél 39-dik darabja-szerint. — *Az Auszriai Belgium' Felséges Igazgatóinak, a' Státusokhoz küldött irások. Bonnból 2-dik Mártz. 1790.* — Ő Felsége a' Magyarok' és Tsehek Királya, a' mi Testvérünk, Sogorunk, és mostani Fő-uralkodó, nekünk egy *Florentziából* küldött Kurirja által, az Auszriai Belgiumnak mostan fenn forgó környül-állásai iránt való gondolatait el-küldötte, és réánk bizta, hogy azokat a' Státusoknak és a' tartomány több lakosainak az Ő Felsége azon emlékeztető irásának ki hirdettetése által, melyet még *Nagy Hertzegsége* idejében a' végre készített vala, hogy az hólta után a' meg bóldogult F. Tsászárnak, közönségesé tétessen; tudokra adjuk. — Várván azon tökéletes hatalmot, mellyet ígért Ő Felsége, hogy a' nevezett nagy történet után nekünk megfog küldeni, mi-is szeretünk, hogy az említett emlékeztető irást a' Királyi parantsolat-szerint néktek által adhassuk. — A' Király hízelkedik magának azzal, hogy ti az Ő valósággal jó gondolkozásai-felől meg-győzöttetvén, az Ő értelmeihez igazsággal fogtok viseltetni, Ő hozzá fogtok járulni, és neki minden részben meg-mutattyátok a' tartozó igazságot. — Melly szerentséseknek tartjuk mi magunkat, hogy egy ilyen Fő-uralkodónak előttünk különösen esmeretes tiszta indulatú gondolkodásainak eszközei lehetünk, és azokért következésképpen kezezséget válolhatunk! Mely szerentsések vagyunk, hogy az Ő első hozzánk küldött parantsolattya, és az az első foglalatoság, mellyet Ő a' mi szól

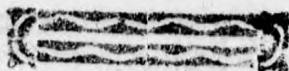
gálatunktól kíván, egy olyan munkának véghez vitelére néz, melly elégséges a' ti sziveiteknek Ő Felségének való megnyerésére, örökösön a' maga izemélyéhez való kaptsolására, és az Aufr. Belgiumi tartományoknak azon boldogságára, (melly felől Ő ezeket bizonyosokká téfzi ugy, ha ezek is hozzá fordulnak) tzelező minden mi kívánságainak bé-töltésére. — Azon tisztá és változhatatlan hajlandóság, mellyel mi a' Belgiumi Nemzethez szüntelenül viseltettünk, és a' melly előttetek tellyességgel kétséges nem lehet, meg-gyöz szükséges képpen benneteket a' mi ezen szempillantás-béli érzékenységünkről, és meg-ismerteti veletek azt a' boldogságot, melyben mi részesülni fogunk, ha ti (mint mi külömben nem-is képzelhettyük) minket az által, hogy egy Fejedelem' hivatalát, kinek indító okai igazak és világosok, elfogadgyátok, olyan állapotban helyheztettek, hogy visszsa mennyünk, és közöttetek az Ország boldogságát munkálkodgyuk, benneteket azon szüntelen való változhatatlan indulatunkról meg-gyözzünk, mellyet mi néktek el-szántunk, és a' mellyel meg nem szününk maradni 's a' többi. — *Mária:.. Albert: —*

— *A' Fels. Fő Hertzeg, a' Toskánai Nagy Hertzeg,* az Aufr. Belgiumi Státusoknak forma-szerint nyilatkozattya ki, hogy ő Felsége a' Belgiumot illető dolgok iránt soha a' dolognak formás mi volta-szerint nem tudósíttatott és tanátsba azok iránt nem hivatott; hogy ő Felségének sem maga által, sem közben-járóképpen, abban a' mi a' fellyebb múlt uralkodás alatt történt, különösön [pedig a' mi az

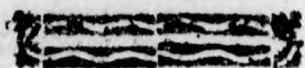
Ország főbb rendelkezéseit illeti, leg-kisebb része is nem volt; sőt ellenkező-képpen, a' mi ő Felségét illeti-is, helybe nem hagyja mind azokat, valamik némelly esztendőktől fogva be-hozottanak, fő-képpen a' *Joyense Entrének* megszegettetéseit, és a' mik a' Privilegiumokat és a' tartománynak költsönös rendtartásait nézik; hogy ő Fels. név szerint a' Brabantziai Tanátsnak és Státusnak el-töröltetését, a' Papok közönséges nevelő házának fel-állittatását, az Univerfitásnak más helyre lett által tétettetését, a' Püspököknek hatalmok és jussokhoz való nyulást, az Apáturságoknak el-törlését, a' mint minden egyéb tsak jó-tettzésből származott végezéseket, dolgoknak el-törléseket, és fogságra-tevéseket, mellyek külömbb külömbb féle időkben véghez mentenek, és a' mellyek nem tsak közönségesen minden törvények', hanem kivált-képpen ezen ország-nak törvényeivel és szabadságaival ellenkeznek, jóvá nem hagyta; hogy a' Circuláris Kapitányokra és Vám-fizetésekre nézve fel-állittatott uj rend, és végtére azok az alattomban való kémlelkedések, erőszak-tételek, pusztitások 's több szerentsétlen törvénytelen tselekedetek, mellyek annak alkalmazásával történtenek, midőn a' katonaság az ország ellen fegyverkeztettetett 's ingereltetett, holott annak tsak az országnak külső ellenségei ellen való oltalmazására kellett volna szolgálni; hogy mind ezek ő Felségének soha is nem tettzettenek. — A' Nagy Hertzeg közönségesen ki-nyilatkoztattya, hogy ő Felsége nem tsak hogy mind ezen lépéseket helybe nem hagyja, hanem hogy Belgiumot kiváltképpen az

Auftriai házhoz tartozó tartományok között a' főbb és nevezetesebbek egyikének tartotta mind örökké, 's most is annak tartya. Az Ország belső rend-tartását tökéletesnek tartotta annyira, hogy az a' Monarchia több tartományainak például szolgálhalna, a' mint ő Felsége ez iránt még a' Császárné és Királyné életében 1779-ben beszédgye és írása által értelmét ki-nyilatkoztatta. — Ő Felsége előtt tudva vagyon, hogy a' *Joyense Entréenak* ereje-szerint Belgiumnak Fő-Ura ki-hirdettette, hogy az ő Jobbágyai néki semmi dologban, mellyet ő azoktól kívánhatna vagy kívánni akarna, engedelmeskedni nem tartoznának, mihent az, a' Tronusban való ülésekor közönséges esküvése által meg-erősített egyezést meg-nem tartya; de ugy is gondolkodik ő Felsége, hogy az ő Privilegiumaiknak ezen Fő-Uralkodó által esett meg-sértetése az ő utánna következő Örökösnek kárára nem lehet, a' ki a' minden Europai Hatalmaságoktól helyben hagyatott egyezések-szerint, utánna igazán következő Uralkodó, de a' ki soha leg-kisebben-is és azon meg-bántások között, mellyekről ezek panaszolkothatnak, sem egyenesen maga által, sem más úton módon, részt nem vett, sem segítségül nem vólt, sőt mindenkor rosznak lenni állította, és ezen hibákat már most meg-jobbítja, azoktól el-áll, és rólök örökösön le-mond. — A' Nagy Hertzeg hizelkedik magának, hogy magát illyen módon lenni tanállya, és hogy a' Belgiumi Státusok az ő gondolatainak módját helyben hagyják, ő hozzája fognak járulni, és hozzája, tartozó igazsággal fognak ebben a'

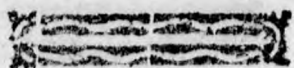

részben viseltetni, hogy ő Felsége sem magára, sem gyermekeire, sem maradékaira nézve, azon jusról, a' melyre ő Felségét a' születés és az örökség-szerint való következés hívják, le-nem mondhat. Ő Felsége egyebet nem kíván annál, hogy magát a' Belgiumi Státusokkal igazán egybe foglallyá, és azokkal meg-egyezőlög a' munkához fogjon. Ő Felsége meg-vagyon győződve az iránt, hogy a' Fő Uralkodó tsak népe boldogsága végett vagyon, 's külömben fenn sem álhat, hogy az, minekutánna a' néptől meg-esmertetett és meg-erősített, tsak a' törvények' és az Ország fundamentomos rend-tartásai által uralkodhatik, és a' Státusok edgyezése nélkül azokban leg-kisebb változást-is nem tehet, hogy az a' népre semmi-féle adót, portziót, nem vethet a' Státusoknak szabad egyezések nélkül, kik arra tsak egy esztendei segítség formájában adják egyezéseket, 's tsak akkor nyulytyák hosszabb időkre, mikor nékiek szorossan elejekbe terjesztetik azon tziel, melly végett az adó kívántatik, a' melyről, és az Ország jövedelmével való egyéb bánásról is, a' Nemzettség, a' Fő Uralkodótól az ő Ministerei által az esztendőnek végével szoros számot várhat. — Ezen fundamentomos Ország-törvényei és Maximák-szerint ajánlya a' Nagy Hertzeg a' Belgiumi Státusoknak közönségesen, különösön pedig annak minden tartományának a' *Joyense Entrée*-nak, és a' tartományok Privilégiuminak meg erősítését. E' felett minden meg-történt dolgok iránt közönséges és tellyes botsánatot ígér, és igéri, hogy senki-is akármely el-múlt tselekedetért, sem egyenelen

nesen azért, sem más módon, fel-nem keressetik, nyughatatlansággal nem illetetik, és érette semmi-vel terheltetni nem fog; hogy a' Státusoknak meg-egyezése nélkül, egy személy-is, ki a' régi igazgató formájánál hivatalba vólt, azt tovább ne folytathassa, vagy ha nem vólt is, abba ne tétethessék; hogy ezen túl sem törvényes, sem más féle üressé hivatalokra, egy idegen-is fel-ne vétessék, a' nagyobb hivatalokra pedig, a' Fő Uralkodó, a' három Rendektől javasoltatott személyeket válogatja; hogy a' Fő Igazgatók (*Közönséges Gubernátor*) mindenkor vagy a' Fő Uralkodónak familiájából, vagy született Belgiumból valók legyenek; hogy a' Ministerek a' közönséges Komendérazóval együtt Belgiumi születésűek lévén, a' Fő-Igazgatónak hatalmuk alá rendeltetésnek, hogy új Regimentek a' Státusok-meg-egyezésével állittathassanak fel, azok azon tartományoknak nevét viseljék az honnan valók, tisztekké benne hazafiak tétessenek, és elő mentelt ezeknek a' Státusok javasolására, magok a' tartományok rendeljenek; hogy a' katonaság a' maga hitét a' Fő Uralkodónak és Státusoknak tégyle, és soha az, a' Státusoknak meg-egyezése nélkül, semmi név ki fogás alatt ne használtathassék, azon kívül ha a' Státusoktól vagy város előlljárótól, külső ellenség ellen való óltalomra, vagy a' belső rend' és tsendesség' fenn-tartására irás által kivántatnék; hogy minden lelki dolgok a' Püspökök által igazgattassanak, kiknek jussok lehessen magok között nemzeti-eklési tanácsot gyűjteni, különös magok dietzesésekben gyűlést tartani (Sinodus)

nodust) hogy az eklésiai fenyték, leg-jobb módon, a' mint ők itélni fogják fenn tartathassék; hogy a' Semináriumok a' Püspökök alatt maradjanak egyedül, az Igazgatónak hatalma onnan egészen ki-rekeltetvén, és a' közönséges Semináriumról még csak szó se legyen több; hogy minden Apáturságok, Káptalanok, 's még fenn álló gyülekezetek örökösön meg-maradjanak, és a' papi Kassa, a' Státufok keze és gondviselelése alá által-adassék; hogy az Ország főbb dolgai a' tartományok ki-rendeltetteiből álló közönséges Státufoktól vizsgáltság-meg, kik az Igazgatónak minden előre adott engedelme nélkül jó tettésekből öszve gyülehetnek; hogy a' Fő-uralkodó a' Státufok egyezése nélkül, semmi ujj törvényt ne adhasson; hogy minden törvény vagy rendelés, a' végett hogy törvényi ereje és kötelező legyen, külön külön a' tartományok tanátsai által törvényesen erősíttessék-meg, mely végett a' Státufok jóvá hagyása töllök vetethetik. Ha valami nehézség adná magát abban elő, a' törvény kötelező nem fogna lenni, mig a' dolog a' Státufok előtt nem igazitódnék-el. A' tartományok Státufsai közönséges gyülésében, ha valamelyik tartománynak maga Rendgyei, meg-bántatának itélnék magokat lenni, ellent álhatnak és mind annyiszor panaszzaikat tettések-szerint, irások' akár ki-rendeltetteik által, minden Ministerekhez vagy magához az Igazgatóhoz való folyamodás, és azoknál való út keresés nélkül, egyenesen a' Fő-Uralkodóhoz küldhetik, annak elejébe terjeszhetik. A' Státufoknak szabad és tökéletes meg

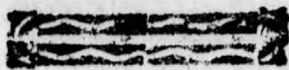

egyezesek nélkül, a' Gubernium semmi pénzt, a' Fő Uralkodó jövedelmeinek kút fejeiből bé-jöväkön kívül, az Országból ki ne küldhesen, a' több jövedelem az Országban költsék-el, és a' szükség-hez 's szolgálathoz légyen alkalmaztatott. A' mi a' Státusoknak belső folytatását, a' mi az adót, annak fel-olztását, az Ország és Királyi jövedelme-
ket, vámlásokat 's a' t. illeti, ezekre, külön külön a' tartományoknak Státusai, vagy tulajdon magok, vagy ki-rendeltettyek által gondoskodjanak, és mint jónak tartják igazítsák, az Igazgatónak minden maga' belé elegyítése nélkül. Továbbá a' közép-szerü hivatalokat a' tartományokban, magok a' Státusok szabadon tölthetik-bé. — Ezen fel-tételeket ajánlja ő Felsége a' Belgiumi Státusoknak: mellyek mellett mindazonáltal szabadságot enged, hogy ök ezekhez több tikkellyeket-is ragaszthassanak, ha szükségeseknek, hasznosoknak és illendöknek fogják az Ország-tartos tsendefiségének és boldogságának meg-erősítésére, és hogy jövendöre nézve is lehetetlennek tegyék azt, hogy a' Fő Uralkodó rend-tartásaikat, szabadságaikat és Privilegiumjait meg-bonthassa. — “

Az *Allion* hegyéről írják, hogy a' Banátban telelt népünk, *O. Orsovánál* nagy szorgalmatossággal takarítottván által a' Dunán, egyenesen vészti útját *Gládova* és *Negotin*-felé: söt írja ezen tudósító, hogy midön irását végezné, érkezék az hir, hogy *Negotinnál* ellenséges öszve tsapás esett volna, mely szerint a' mi hátra lévő katonáink parantsolatot kaptanak, hogy úttyokat nyugvás nélkül siettesék.

Kassa 26-dik Febr. szóról szóra: — „Ha valaha most valóban sokat tehetett az Ujság-író az Hazában, mert jól lehet egy vagy másik szép tanáttal élteti Könyveiben az Hazát, de a' Könyveknek tsekély keléséből láttyuk, hogy még a' Magyar Könyvek igen ritkák a' Magyar kezében, és jól lehet egyik vagy másik szép találmányokkal segéltetni kívánná hazáját, de ha közre nem botsáttatik keveset használhat. Az Ujságot, főkép' pedig az Urét különösen kapkodgyák, és többször bölts találmányain okosan tapogatodznak hazánk ofzlopai, ugyan ezért tsekély ítéletemet én-is hazafi szeretemből az Ur által különösen kívántam az hazának használni. És mivel egyedül a' Nyelvben sok tetemes hasznokat látok, következő fel-jegyzésemet ide íktatni kívántam:

Minden Nemzetnek leg-hathatósabb ereje, és leg-főbb kintse a' nyelv; mert valahol tsak ez valamely Nemzetnél el-vezett, el-vezett a' nemzet-is, olvashattyyuk ezt bár több szerentsétlen Országoknak és Nemzeteknek végső pusztulásiból. De vallyon mellyik nemzetnek a' Világon mostan kellesen főkép tartani, hogy a' nyelve egészfzen ki-ne irtasson mint a' Magyaroknak; Imé nem elég hogy rég-ólta minden fortélyokat meg-vetettek alattomban ellenségeink, hogy nyelvünket ki-irthassák, magok a' Magyarok is önként fiakat és leányokat a' Magyar nyelvtől tiltyák, és már nem Magyar nyelven, hanem Anya nyelven (a' kik inkább idegen nyelvüek) szóllanak. • Holott vallyon mellyik nemzet ösztönözte többet hazafiait a' nemzeti nyelv-

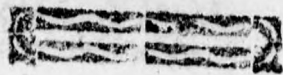
re mint a' Magyar. Nézzük bár Könyveinket, és fel-fogjuk találni, hogy mind ezek az nemzeti nyelvre ösztönözék a' Magyarokat. Az Ujjság-írók vallyon mire unszolták többnyire a' Magyarokat, hanem a' Magyar szóra a' Magyar könyvek írásaira? De ime még-is melly háladatlan maga a' Magyar a' maga díszes nemzete eránt, ime mind könyvét, mind ruháját meg-veté, és tsak idegen nemzetek után ásitozott, és már annyira jutott volna kevés idő mulva, hogy a' Magyar mitsoda nemzet legyen nem esmértetett volna, de még-is a' mi kegyes, minden nemzetet maga elő nyelve-szerint kedvellő Felségés Urunk II-dik *Joséf* idejében, a' Magyar hibájáról maga Magyar nyelven való feleletével minden Vármegyékhez meg- emlékeztette, mellyért-is elegendő hálát nem adhatunk. Mivel tehát olly időnek pontyára jutottunk, hogy minden nemzet a' maga élő nyelvét meg-betsülni hasznosnak találta, hogy a' mi nyelvünk-is örökös oszlopon meg-álhasson szükségesnek látom elsőben-is, hogy az Oskolákban a' Deák nyelv mellett a' Magyar-is be-hozattasson (a' mint már némely Oskola könyvek-is készitetnek Magyar nyelven) másodszor, hogy mind a' törvény, mind pedig egyéb tiztség, Magyar nyelven folyjon. Nem-is elég oknak látom a' Deák nyelvet egy átallyában tsak azért a' törvényben folytatni, hogy Documentumaink, privilegiumaink és egyéb örökös Leveleink Deák nyelven vagynak (a' mint ezt sokan haszontalan vitatják) mert ha ezt tekintjük, ugy Európában majd minden Nemzeteknek documentomai és törvényei

ez előtt csak Deákul folytak, és most is Deákban fel-vannak a' régi Levelek, de még-is azért ime tapasztallyuk csak egynéhány elztendöktől fogva, hogy a' nemzeti nyelv mindenütt, már a' Deák holt nyelv helyet ditséretesen folyik, és pedig nagy haszná-
val a' tudományoknak is, miért lenne tehát utólsó egyedül a' Magyar a' maga nyelve pallérozásában, holott ezzel csak majd nemzete nevét-is könnyen el vesztheti. A' mi az apróbb tartományokat vagy részeket illeti az Országnak azok kész öröme a' ha-za nyelvére rá-állanak a' mint meg-is ígérték, csak hogy törvényesen bé-hozatodgyon. Ha pedig egy valaki csak azért nem kedveli a' Magyar nyelvet, hogy ez csak az Országban hasznos, és a' külsők nem élnek vele, azok nézzék az Anglusokat a' kiknek nyelve majd csak nem a' Magyar képpen keskeny határra bé-zárattatik, és ime még-is mely díszes, mely betses, mely tudományos, és melly kellemetes a' maga nemzeténél? Hogy pedig a' Magyar nyelv annál hamarább folyóbbá légyen, és el-terjedjen, a' Comédiákat leg-jobb nyelv kortsol-lyájának állitom. De bezzeg hol vannak azok a' Magyar hazát és Nemzetét szerető hazafiak, kik e-zeket némü némü képpen segitenék, ime mind oda vannak el-váltakoztak, sőt a' magok Udvarjokban most-is idegen Comédiásokat fizetnek. Szegény Ma-gyar nemzet! hogy el-hagyattattál és el-kortsosod-tál, még pedig önnön fiaid által. Vallyon szána-kozásra méltó vagy é te, vagy inkább gyűlölésre? Vallyon nemzet nevét érdemlesz-é te, a' midön te minden nemzet után majmoskodol. Holott ha meg

visgáalom nemzetedet, sokkal fellyül haladó termé-
szeti ajándékkal látlak fel-ruháztatva lenni; mert
vallyon, mellyik nemzet ditsekedhetik inkább vitéz-
ségével, mellyik inkább alkalmas a' tudományok-
ra és nyelvek meg-tanulására, és mellyik nemzet
vetekedhetik Magyar köntösöddel. Oh könyörűly
már egyszer el-hagyatott nemzeteden, szerezsd nyelv-
vedet, mint leg-nagyobb kintsedet, kedveld köntö-
sedet, és meg látod, hogy nem léfzen, ki Neme-
tedet és Országodat fel-zavarhassa.

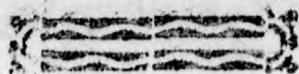
Déva 6 dik Mártz. Kedves Kurirom! — A' múlt
Februárius 21-dikén Vasárnap nagy lövöldözést, á-
gyuzást hallának, *Viddin*-felé a' mi Oláh-országba
járt, és onnan tegnap meg-érkezett embereink, és
azt erőfittik, hogy egész Tsötörtökig tartott volna
az az ágyuzás. Ebből szinte szabad azt a' követ-
kezést ki-hoznom, hogy a' miéink Viddint ostromol-
ni, vagy el-kezdették, vagy hozzá készültek ak-
kor. Az élésnek kevés vóltáról nem olyan erősen
panaszolnak most ezen Krájovába, és vidékibe fe-
kűtt, és most Viddint ostromló *Toskána* Húlzáraink,
a' több velek lévökkel együtt. Talám a' jó ren-
delések egy kevésbé bővitették azt közöttök. Azon-
ban tsak ugyan nem felejtik-el ők Hunyadvárme-
gyét ohajtani, valahányszor egy oda való ember
látnak közöttök Oláh országba meg-fordúlui. De
nem is tsuda, mert tsak könnyebb egy még ép Er-
délybe, ha szükötskén is éldegelni, mint egy ket-
tős szüretezők által meg-szedett Oláh-országba. Ott
már Febr. 24-dikén poros út vala, a' lovakat a'
mezőkön térdig érő esztendős fábe étetik vala, a'

kik pénzen semmiképpen szert nem tehetének szénára. Ugyan ezen Levélben

2-dik Ujság : Kolosvárt (ha talám onnét jobban 's bővebben meg-nem irták) ilyen jeleit látták némely hazafiak az hazafiságnak: hogy midőn a' Bálnak már vége lett vólna, és kiki haza akarna készülni: bé-toppanának valami ál ország emberek, kik tántzolni kezdvén a' sétáló fokóság között, hamarjába mind le-szededeték a' német főkötőket az azt viselőknék tetejéről, és azokat tapodni kezdvén, rajtok triumphalis tántzot járanak, a' melyből reménlhetni azt, hogy a' nagyon német viseletre fajult Kolosvári nebelgő fejer népség is, ezen keményetske, de igen maga idejében adott orvofság által, tehát fog gyógyulni régi nyavallyájából. Némellyek még a' kaputokat-is kezdék lehalogatni magokról 's másokról-is.

3-dik Ujság: Ez olyan ujság, a' mellyet mások-is, de kivált a' természet vizsgálók, kik tudgyák mennyi éhséget szenvedhet-el az emberi természet, jó szivel fognak olvasni: Egy igen ember-séges, szép tudományu, nagy kegyelségü, és embert betsüllő igen jó szivü hazafi, a' napokba nálunk, az én szemem láttára olyan böjtöt böjtöle, melyhez hasonlót nem hiszem én hogy tsak három-is a' Szentek közzül böjtölt vólna, mert azok a' puztába rejték jukakba böjtöltek, 's a' mit tettzet másoknak azt mondtak, de ennek én egy egész nagy ház néppel szemmel látott bizonyosága vagyok. A' dolog így völt: Ezen jó hazafi ez előtt-is fok elztendöktől fogva három négy napot böjtölt egy hét.

hétbe, még pedig csak kenyérrrel 's vízzel, De már most látván a' maga nagy tehetségét, hogy milyen jól tud szenvedni, olyan böjthöz fogta a' napokba, melybe reggel 's este egy finzsia herbatejet, délbe pedig (de nem minden napon) egy finzsia fekete kávéit ivék. Ezen kívül sem kenyeret, sem egyéb tápláló ételt vagy italt bé-nem veve. Ezt így folytatá 24 napokig, a' midőn én, látván hogy létál ugyan egy egy keveset, de nagyon gyengült és soványodot; réa vevém nehezen hogy Mondola tejet bársak innék. Ezt tehát meg-fogadván, ivék napjába két három fertáj mondola tejet hét napokig; de semmit még nem evék. Így töltvén-el 31 napokat, kezdé a' Görög böjthöz, érezvén teste gyengülését. Böjtöle eképpen még 15 napokig lentse, borsó, fufzujka, és aszszú-szilvával, de kenyérrrel. Ezen egész böjtbe mely 46 napot tartta mind fenn jára a' házába, nem bocsátván ki a' téli idő. A' 24 napok végén szenvedé egy óráig tartó gyomor-rágást, a' midőn már leg üresebb lett volna a' gyomra; de az-is meg-szünék egy két finzsia szék-fü herbatéjre. Ebbe az egész 46 napi böjtbe én leg-nagyobb remeknek tartom az első 24 napot, a' melybe tsupa vízzel élt. Mert tudatik az, hogy némely erőszakos, ilyen formán böjtölők, 5 napra, mások 12-re meg-hóltak; e' pedig 24-re-is lábán járt. Ezt nevezetesen a' természet vizsgálóknak írom; mert ők tudják ezt érdeme-szerint tsudálni.